आजचे पंचांग

शनिवार, दि. १४ मार्च २०२६
द्वितीय परार्ध, श्वेतवाराह कल्प, वैवस्वत मन्वंतर, युगाब्द ५१२७, शालिवाहन शक १९४७, विक्रम संवत २०८२, विश्वावसुनाम संवत्सर, उत्तरायण, वसंत ऋतु, फाल्गुन मास, कृष्णपक्ष, दशमी सकाळी ८-११ पर्यंत
दिवस नक्षत्र-उत्तराषाढा रात्री ४-४९ पर्यंत
सूर्य रास = कुंभ रात्री १-०२ पर्यंत, गुरु रास= मिथुन

दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिशा... नवे विचार...

पुण्यात काँग्रेसचा एल्गार!

पुणे: शहरात गॅस सिलिंडर विषयक समस्या वाढत असताना याची झळ हाटेल, खानावळ व्यावसायिकांना बसत आहे, व्यावसायिक सिलिंडर पुरवठा बंद करण्यात आलेला असताना शासनाने घरगुती व व्यावसायिक गॅस सिलिंडरच्या दरामध्येही अचानक मोठी वाढ केली आहे. याच मुद्दावर पुणे शहर जिल्हा काँग्रेस कमिटीच्या वतीने शासनाच्या विरोधात स्वारगेट येथे आंदोलन करण्यात आले.

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | शनिवार , दि. १४ मार्च, २०२६ | वर्ष - १ | अंक - १६८ | पाने - ४ | पुणे/पिंपरी-चिंचवड

सारांश वृत्त

केरळमधील पर्यटन क्षेत्र संकटात

कोची : केरळमधील पर्यटन आणि संबंधित क्षेत्रांचे प्रतिनिधित्व करणारी संस्था केरळ ट्रॅव्हल मार्ट सोसायटीने म्हटले आहे की, व्यावसायिक स्वयंपाकाच्या गॅस सिलिंडरची कमतरता राज्याच्या पर्यटन आणि हॉटेल क्षेत्राला मोठ्या संकटात ढकलत आहे. केटीएमचे अध्यक्ष जोस प्रदीप म्हणाले की, राज्याच्या महसुलात सर्वात मोठा वाटा असलेल्या या क्षेत्रातील संकटाचा दैनंदिन जीवनावरही थेट परिणाम होईल.

गोवा सरकारचे १०० दिवसांत एआय धोरण

पणजी : गोवा सरकार पुढील १०० दिवसांत त्यांचे एआय आणि डीप-टेक धोरण अधिसूचित करेल, असे राज्याचे आयटी मंत्री रोहन खौंटे यांनी सांगितले, स्थानिक प्रतिभा विकसित करण्याचे आणि स्वदेशी उपाय तयार करण्याचे ध्येय अधोरेखित केले. राज्य विधानसभेत आमदार अलेक्सो लॉरेन्को यांनी मांडलेल्या खाजगी सदस्यांच्या ठरावाला उत्तर देताना, खौंटे यांनी स्पष्ट केले की जग इंडस्ट्री ५.० कडे वाटचाल करत आहे, जिथे तंत्रज्ञान मानवांची जागा घेण्याऐवजी त्यांच्यासोबत काम करते.

उत्तराखंडमध्ये नमामि गंगे अपयशी

डेहराडून : नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक (कॅग) च्या एका अहवालात केंद्राच्या 'नमामि गंगे' कार्यक्रमाला राज्यात अपेक्षित निकाल देण्यात अपयश आल्याबद्दल उत्तराखंडमधील अंमलबजावणी संस्थांच्या भूमिकेवर भाष्य करण्यात आले आहे. गंगा नदी स्वच्छ करण्यासाठी केंद्राने २०१८ ते २०२३ दरम्यान १,००० कोटी रुपये दिले होते, असे त्यात म्हटले आहे. तथापि, चालू राज्याच्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनादरम्यान सादर केलेल्या अहवालात या प्रकल्पात आढळलेल्या अनेक अनियमिततांची नोंद आहे.

महाराष्ट्र धर्म स्वातंत्र्य विधेयक २०२६ विधानसभेत सादर

धर्मांतरासंबंधी नवी कायदेशीर चौकट

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : महाराष्ट्र विधानसभेच्या सुरू असलेल्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात 'महाराष्ट्र धर्म स्वातंत्र्य विधेयक, २०२६' सादर करण्यात आले. बळजबरी, फसवणूक, प्रलोभन किंवा दबावाद्वारे होणारे बेकायदेशीर धर्मांतर रोखणे हा या विधेयकाचा मुख्य उद्देश असल्याचे सरकारने स्पष्ट केले आहे.

या विधेयकानुसार धर्मांतर करू इच्छिणाऱ्या व्यक्तीला किमान ६० दिवस आधी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे लेखी नोटीस देणे बंधनकारक राहील. या तरतुदीचे उल्लंघन केल्यास ३ ते ७ वर्षे तुरुंगवास आणि ५ लाख रुपयांपर्यंत दंडाची शिक्षा होऊ शकते. विधेयकात 'प्रलोभन' या शब्दाची विस्तृत व्याख्या करण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे 'बळजबरी'मध्ये दैवी कोपाची भीती दाखवणे, सामाजिक बहिष्काराची धमकी, जीव, मालमत्ता किंवा प्रतिष्ठेला धोका निर्माण करणे तसेच शारीरिक किंवा मानसिक दबाव आणणे यांचा समावेश करण्यात आला आहे. खोटी माहिती देऊन किंवा धार्मिक ओळख लपवून केलेले धर्मांतरही बेकायदेशीर ठरेल.

विवाहाशी संबंधित धर्मांतरावरही या विधेयकात विशेष तरतुदी आहेत. विवाहाद्वारे किंवा विवाहाचे आश्वासन देऊन धर्मांतर घडवून आणल्यास ते बेकायदेशीर मानले जाईल. केवळ धर्मांतरासाठी केलेला विवाह सक्षम न्यायालयाद्वारे रद्द घोषित करता येईल, अशी तरतूदही आहे. धर्मांतराच्या प्रक्रियेत पारदर्शकता राहावी यासाठी धर्मांतरापूर्वी ६० दिवस आधी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे नोटीस देणे आवश्यक असेल. नोटीस मिळाल्यानंतर जिल्हाधिकारी प्रस्तावित धर्मांतर स्वेच्छेने होत आहे की नाही याची चौकशी करू शकतात. धर्मांतर समारंभानंतर धर्मांतरित व्यक्ती तसेच समारंभ आयोजित करणाऱ्या व्यक्ती किंवा संस्थेला ६० दिवसांच्या आत जिल्हा प्रशासनाकडे घोषणापत्र सादर करणे बंधनकारक असेल. निर्धारित कालावधीत घोषणापत्र सादर न केल्यास धर्मांतर अवैध ठरू शकते. विधेयकात शिक्षेच्या कडक तरतुदीही करण्यात आल्या आहेत. बेकायदेशीर धर्मांतरासाठी ३ ते ७ वर्षे तुरुंगवास आणि ५ लाख रुपयांपर्यंत दंडाची तरतूद आहे. अल्पवयीन, महिला किंवा अनुसूचित जाती-जमातींशी संबंधित प्रकरणांमध्ये शिक्षा १० वर्षांपर्यंत वाढवता येईल. दोन किंवा अधिक व्यक्तींचे एकाच वेळी धर्मांतर झाल्यास त्याला 'सामूहिक धर्मांतर' मानले जाईल. अशा प्रकरणांतही कठोर कारवाईची तरतूद करण्यात आली आहे. एखाद्या संस्थेने बेकायदेशीर धर्मांतरात मदत केल्यास सरकार त्या संस्थेची नोंदणी रद्द करू शकते तसेच अनुदानही बंद करू शकते.

या विधेयकातील गुन्हे दखलपात्र आणि अजामीनपात्र असतील. या विधेयकातील आणखी एक महत्त्वाची तरतूद म्हणजे धर्मांतर स्वेच्छेने झाले आहे हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी धर्मांतर घडवून आणणाऱ्या व्यक्तीवर असेल. तसेच बळजबरीने किंवा फसवणुकीने धर्मांतरित झालेल्या व्यक्तींच्या पुनर्वसनासाठी मदत, निर्वाहभत्ता आणि बालसंगोपनासंबंधी संरक्षण देण्याच्या तरतुदीही समाविष्ट करण्यात आल्या आहेत.

भारत-अमेरिका व्यापार चर्चा सुरूच आहे..!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : भारत आणि अमेरिका यांच्यात सुरू असलेल्या द्विपक्षीय व्यापार कराराबाबतच्या चर्चा थांबवल्याच्या वृत्ताचे वाणिज्य मंत्रालयाने शुक्रवारी खंडन केले. दोन्ही देश परस्पर हिताचा व्यापार करार करण्यासाठी सातत्याने चर्चा करत असल्याचे मंत्रालयाने स्पष्ट केले.

मंत्रालयाने एका निवेदनात म्हटले आहे की, अमेरिकेसोबत सुरू असलेल्या व्यापार चर्चेबाबत प्रसारमाध्यमांत आलेल्या काही वृत्तांची दखल घेतली आहे. मात्र द्विपक्षीय संबंधांमध्ये कोणताही अडथळा निर्माण झालेला नसून चर्चा नियमितपणे सुरू आहेत. दोन्ही बाजू परस्पर फायदेशीर व्यापार करारासाठी प्रयत्नशील असल्याचेही मंत्रालयाने नमूद केले.

११ मार्च रोजी युनायटेड स्टेट्स ट्रेड रिप्रेझेंटेटिव्ह कार्यालयाने भारत आणि चीनसह १६ अर्थव्यवस्थांच्या धोरणे आणि औद्योगिक पद्धतींच्या तपासणीसाठी व्यापार कायद्याच्या कलम ३०१ अंतर्गत चौकशीचा नवा टप्पा सुरू केला. या पार्श्वभूमीवर भारताच्या व्यापार धोरणांवर अमेरिकेकडून अधिक लक्ष दिले जात असल्याची चर्चा सुरू आहे.

दरम्यान, अमेरिकेच्या सर्वोच्च न्यायालयाने मोठ्या प्रमाणावर लादण्यात आलेले काही शुल्क रद्द केल्यानंतर माजी राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी २४ फेब्रुवारीपासून १५० दिवसांसाठी सर्व देशांवर १० टक्के कर लादण्याची घोषणा केली होती. या घडामोडींच्या पार्श्वभूमीवर भारत-अमेरिका व्यापार चर्चेकडे विशेष लक्ष लागले आहे. माध्यमांनी दावा केला की, भारत अमेरिका व्यापार करारावर स्वाक्षरी होण्यास काही महिने विलंब लागू शकतो.

महाराष्ट्रात चार दिवस वादळी पावसाचा इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांसाठी पुन्हा एकदा चिंतेची परिस्थिती निर्माण झाली आहे. रब्बी हंगामातील पिके काढणीच्या टप्प्यावर असतानाच हवामान विभागाने राज्यात पुढील चार दिवस वादळी पाऊस आणि गारपिटीचा इशारा दिला आहे.

हवामान विभागाच्या अंदाजानुसार १७ मार्च ते २० मार्चदरम्यान राज्यातील विविध भागांत मेघगर्जनेसह पावसाची शक्यता आहे. या काळात काही भागांत वादळी वाऱ्यासह जोरदार सरी कोसळण्याचा अंदाज वर्तवण्यात आला आहे. या पावसाचा सर्वाधिक फटका विदर्भ, मराठवाडा, खानदेश आणि मध्य महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांना बसण्याची शक्यता आहे. १८ ते २० मार्चदरम्यान पावसाची तीव्रता वाढू शकते. काही भागांत ताशी ३० ते ४० किलोमीटर वेगाने वारे वाहण्याची शक्यता असून विजांच्या कडकडाटासह पावसाच्या सरी कोसळू शकतात. काही भागांत गारपीट होण्याचीही शक्यता व्यक्त करण्यात आली आहे. रब्बी हंगामातील पिकांची काढणी अंतिम टप्प्यात असल्याने या पावसामुळे शेतकऱ्यांचे मोठे नुकसान होण्याची भीती व्यक्त केली जात आहे. हातातोंडाशी आलेली पिके वादळी पाऊस आणि गारपिटीमुळे खराब होण्याची शक्यता असल्याने बळीराजा चिंतेत आहे.

या पार्श्वभूमीवर कृषी विभागाने शेतकऱ्यांना सावधगिरी बाळगण्याचे आवाहन केले आहे. काढलेली पिके सुरक्षित ठिकाणी साठवून ठेवावीत किंवा योग्य प्रकारे झाकून ठेवावीत, तसेच हवामानाच्या अद्ययावत अंदाजावर लक्ष ठेवून शेतीची कामे नियोजित करावीत, असे कृषी विभागाने सांगितले आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात गॅस टंचाई

हजारो विद्यार्थ्यांच्या जेवणाचा प्रश्न ऐरणीवर

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात व्यावसायिक गॅस सिलिंडरच्या टंचाईमुळे गंभीर परिस्थिती निर्माण झाली असून हजारो विद्यार्थ्यांच्या जेवणाचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. विद्यापीठातील मेस आणि कॅन्टीनमध्ये वापरला जाणारा गॅस जवळपास संपत आला असून उपलब्ध साठा केवळ शुक्रवार दुपारपर्यंत पुरेल, अशी माहिती समोर आली आहे.

गॅस पुरवठा पूर्णपणे ठप्प झाल्याने विद्यापीठ परिसरातील मेस आणि खानावळ्या बंद पडण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. त्यामुळे वसतिगृहांमध्ये राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये चिंतेचे वातावरण पसरले असून त्यांनी प्रशासनाविरोधात तीव्र नाराजी व्यक्त केली आहे.

मुलींचे वसतिगृह, मुलांचे वसतिगृह क्रमांक ८ आणि ९ तसेच मुख्य रिफेक्टरी येथे दररोज सुमारे तीन हजार विद्यार्थी जेवण करतात. गॅस उपलब्ध नसल्यास या सर्व विद्यार्थ्यांच्या जेवणाची व्यवस्था विस्कळीत होण्याची शक्यता आहे.

इराण, इस्रायल आणि अमेरिका यांच्यातील वाढत्या संघर्षामुळे आंतरराष्ट्रीय स्तरावर व्यावसायिक गॅस सिलिंडरच्या पुरवठ्यावर परिणाम झाल्याचे पुरवठादारांनी सांगितले आहे. त्यांच्या माहितीनुसार पुढील १५ ते २० दिवस नवीन सिलिंडर उपलब्ध होण्याची शक्यता कमी आहे. त्यामुळे विद्यापीठातील मेस आणि खानावळ्या केवळ एक-दोन दिवसच चालू ठेवता येतील, अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे.

मेस चालकांनी प्रशासनाला आधीच कळवले आहे की गॅसअभावी जेवण बनवणे शक्य होणार नाही. त्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये संतापाची भावना निर्माण झाली आहे. विद्यार्थी संघटनांनी प्रशासनाने तातडीने हस्तक्षेप करून पर्यायी व्यवस्था करावी, अशी मागणी केली आहे. गॅसची पर्यायी व्यवस्था झाली नाही आणि मेस बंद झाल्या, तर विद्यार्थी थेट कुलगुरूंच्या निवासस्थानी जाऊन जेवतील, असा इशारा काही विद्यार्थ्यांनी दिला आहे. या इशाऱ्यामुळे विद्यापीठ परिसरात मोठी चर्चा सुरू झाली आहे.

सध्या विद्यापीठात दोन दिवस पुरेल इतकाच गॅस शिल्लक असल्याने अनेक मेस चालक खानावळी बंद करण्याच्या तयारीत आहेत. बाहेरून शिक्षणासाठी पुण्यात आलेल्या हजारो विद्यार्थ्यांचे पूर्णपणे या खानावळींवर अवलंबित्व असल्याने प्रशासनाने तातडीने उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी जोर धरत आहे. आता या परिस्थितीवर विद्यापीठ प्रशासन कोणते पाऊल उचलते, याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.

सरकारला २.०१ लाख कोटींच्या अतिरिक्त खर्चास परवानगी

लोकसभेत पुरवणी अनुदान मागण्या मंजूर

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : लोकसभेने शुक्रवारी अनुदानाच्या पुरवणी मागण्यांचा दुसरा टप्पा मंजूर करत सरकारला चालू आर्थिक वर्षात अतिरिक्त २.०१ लाख कोटी रुपये खर्च करण्यास परवानगी दिली. या दुसऱ्या टप्प्यात सरकारने चालू आर्थिक वर्षासाठी एकूण २.८१ लाख कोटी रुपयांच्या अतिरिक्त खर्चासाठी लोकसभेची मंजुरी मागितली होती. मात्र यामध्ये सुमारे ८० हजार कोटी रुपयांच्या अतिरिक्त प्राप्तीचा अंदाज व्यक्त करण्यात आल्याने प्रत्यक्ष अतिरिक्त रोख खर्च २.०१ लाख कोटी रुपये राहणार आहे.

चर्चेला उत्तर देताना अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन यांनी सांगितले की, हा अतिरिक्त खर्च असूनही २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी राजकोषीय तूट सुधारित अंदाजानुसारच राहील. लोकसभेत विरोधी पक्षाच्या सदस्यांनी पश्चिम आशियातील संकटाच्या पार्श्वभूमीवर देशातील एलपीजी उपलब्धतेच्या मुद्द्यावर घोषणाबाजी केली. या गोंधळातच पुरवणी मागण्यांचा दुसरा भाग आवाजी मतदानाने मंजूर करण्यात आला. पुरवणी मागण्या मंजूर झाल्यानंतर लोकसभा दिवसभरासाठी तहकूब करण्यात आली.

२०२५-२६ च्या अर्थसंकल्पानुसार राजकोषीय तूट देशाच्या सकल देशांतर्गत उत्पादनाच्या (जीडीपी) ४.४ टक्के राहण्याचा अंदाज आहे. दुसऱ्या पुरवणी मागण्यांमुळे मूळ अर्थसंकल्पातील खर्चात कोणतीही अतिरिक्त वाढ झालेली नाही, असेही सीतारामन यांनी स्पष्ट केले.

चालू आर्थिक वर्षाच्या सुधारित अंदाजानुसार केंद्र सरकारने एकूण खर्च ४९.६५ लाख कोटी रुपयांपर्यंत कमी केला आहे. मूळ अर्थसंकल्पात हा खर्च ५०.६५ लाख कोटी रुपये असा अंदाजित करण्यात आला होता. नियंत्रक महालेखा कार्यालयाच्या आकडेवारीनुसार, जानेवारीअखेरपर्यंत केंद्र सरकारने सुमारे ३६.९० लाख कोटी रुपयांचा खर्च केला आहे.

राहुल गांधींचे धोरण लाजिरवाणे

ग्वाल्हेर : मध्य प्रदेशचे मुख्यमंत्री मोहन यादव यांनी काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांच्यावर टीका केली आणि म्हटले की, पश्चिम आशियातील सध्याच्या संकटाच्या पार्श्वभूमीवर एकतेची आवश्यकता असताना राहुल गांधी गांभीर्य दाखवत नाहीत, तर देशाला लाजवणारे आहेत. लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते यांनी केंद्र सरकारवर टीका केली होती आणि आरोप केला होता की भारताच्या दोषपूर्ण परराष्ट्र धोरणामुळे भारताची ऊर्जा सुरक्षा तडजोड झाली आहे आणि त्यांनी वेगवेगळ्या तेल पुरवठादारांशी संबंध निश्चित करण्याचा अधिकार अमेरिकेला विनिमय केला आहे, असा आरोप केला होता.

अॅट्रोसिटी कायद्यात प्रक्रियात्मक बदल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत दाखल होणाऱ्या प्रकरणांच्या प्रक्रियेत महत्त्वाचा बदल करण्यात आल्याची माहिती सामाजिक न्यायमंत्री संजय शिरसाट यांनी विधानपरिषदेत दिली. नव्या व्यवस्थेनुसार अॅट्रोसिटीचा गुन्हा नोंदवला गेला तरी तातडीने अटक केली जाणार नाही. आधी संबंधित प्रकरणाची चौकशी करण्यात येईल आणि गुन्हा सिद्ध झाल्यासच अटक केली जाईल, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

शिरसाट यांनी सांगितले की, यापूर्वी अॅट्रोसिटीचे गुन्हे मोठ्या प्रमाणावर दाखल होत असल्याच्या तक्रारी समोर येत होत्या. एखाद्या व्यक्तीने शिवीगाळ केल्याची तक्रार केली तरी अॅट्रोसिटीचा गुन्हा दाखल होण्याची शक्यता असे. गुन्हा नोंदवल्यानंतर २४ तासांच्या आत अटक करण्याची पद्धतही अनेक ठिकाणी लागू होती. या प्रक्रियेचा काही ठिकाणी गैरवापर झाल्याचेही त्यांनी मान्य केले.

नव्या प्रक्रियेनुसार तक्रार दाखल झाल्यानंतर तपास अधिकारी प्रकरणाची सखोल पडताळणी करेल. चौकशीत गुन्हा सिद्ध झाल्यासच पुढील कारवाई करून अटक केली जाईल. मात्र चौकशीत आरोप चुकीचे असल्याचे आढळल्यास तपास अधिकारी फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १६९ अंतर्गत समरी सादर करू शकतो. त्यानंतर न्यायालयात प्रकरण सादर करताना ही समरी जोडली जाईल आणि प्रकरण मागे घेण्याची प्रक्रिया केली जाईल. अन्याय झाल्यास गुन्हा दाखल होणे आवश्यक असल्याचेही शिरसाट यांनी स्पष्ट केले. मात्र खोट्या तक्रारींच्या प्रकरणांवरही कायद्यात काही तरतूद करता येईल का, याचा सरकार विचार करणार असल्याचे त्यांनी सांगितले.

अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींच्या सदस्यांवर होणारे अत्याचार रोखण्यासाठी १९८९ मध्ये 'अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा' लागू करण्यात आला.

डॉ. ए. पी. जे. कलाम यांचा २० वर्षांपूर्वीचा इशारा पुन्हा चर्चेत

इराण-अमेरिका संघर्षाने भारताच्या ऊर्जा सुरक्षेवर प्रश्नचिन्ह

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : पश्चिम आशियात इराण आणि अमेरिका यांच्यात पेटलेल्या संघर्षाचे पडसाद आता भारतापर्यंत उमटताना दिसत आहेत. आखाती प्रदेशातील तणावामुळे भारताच्या ऊर्जा सुरक्षेबाबत गंभीर प्रश्न निर्माण झाले असून माजी राष्ट्रपती डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांनी दोन दशकांपूर्वी व्यक्त केलेल्या चिंतेची आठवण पुन्हा एकदा होत आहे.

पश्चिम आशियात सुरू असलेल्या क्षेपणास्त्र हल्ले आणि लष्करी कारवाईमुळे कच्च्या तेलाच्या पुरवठ्यावर परिणाम होण्याची भीती व्यक्त केली जात आहे. विशेषतः स्ट्रेट ऑफ हॉर्मुझ या महत्त्वाच्या सागरी मार्गावर तणाव निर्माण झाल्यास तेलपुरवठा विस्कळीत होऊ शकतो.

भारताच्या ऊर्जा गरजांचा मोठा भाग आयातीवर अवलंबून असल्याने या परिस्थितीचा परिणाम देशाच्या अर्थव्यवस्थेवर होण्याची शक्यता आहे. पेट्रोल-डिझेलच्या किमती वाढण्याची शक्यता तसेच महागाईचा दबाव वाढण्याबाबतही चिंता व्यक्त होत आहे.

याच संदर्भात डॉ. कलाम यांनी सुमारे २० वर्षांपूर्वी मांडलेली ऊर्जा स्वातंत्र्याची संकल्पना पुन्हा चर्चेत आली आहे. त्यांनी ऊर्जा सुरक्षा ही राष्ट्राच्या विकासाची जीवनरेखा असल्याचे सांगत २०२० पर्यंत ऊर्जा सुरक्षेचे आणि २०३० पर्यंत पूर्ण ऊर्जा स्वातंत्र्याचे ध्येय मांडले होते. तेल आणि गॅससारख्या जीवाश्म इंधनांवर दीर्घकाळ अवलंबून राहणे भारतासाठी धोकादायक ठरू शकते, असा इशाराही त्यांनी दिला होता.

डॉ. कलाम यांनी ऊर्जा क्षेत्रात विविध स्रोतांचा वापर वाढवण्यावर भर दिला होता. सौर आणि पवन ऊर्जेसारख्या नूतनीकरणक्षम स्रोतांचा वाटा मोठ्या प्रमाणात वाढवणे, वीज उत्पादन क्षमता वाढवणे आणि अणुऊर्जेचा वापर वाढवणे हा त्यांच्या ऊर्जा आराखड्याचा मुख्य भाग होता. त्यांनी देशाची वीज उत्पादन क्षमता सुमारे ४ लाख मेगावॅटपर्यंत नेण्याचे तसेच अणुऊर्जेच्या माध्यमातून ५०,००० मेगावॅट वीज निर्मितीचे उद्दिष्ट मांडले होते.

दरम्यान, गेल्या काही वर्षांत भारताने नूतनीकरणक्षम ऊर्जेच्या क्षेत्रात लक्षणीय प्रगती केली आहे. सौर आणि पवन ऊर्जा प्रकल्पांच्या माध्यमातून देशाची एकूण वीज उत्पादन क्षमता सुमारे ५२० गिगावॅटपर्यंत पोहोचली आहे. तसेच अपारंपारिक ऊर्जेची क्षमता सुमारे २६२.७४ गिगावॅटपर्यंत पोहोचली असून ती एकूण क्षमतेच्या सुमारे ५१.५ टक्के आहे. तथापि, कच्च्या तेलाच्या बाबतीत भारताचे आयातीवरील अवलंबित्व अद्याप मोठ्या प्रमाणात कायम आहे.

देशाच्या गरजेपैकी सुमारे ८८ टक्के कच्चे तेल परदेशातून आयात केले जाते. त्यामुळे पश्चिम आशियातील तणाव किंवा समुद्री मार्गांवरील अडथळ्यांचा भारताच्या ऊर्जा पुरवठ्यावर थेट परिणाम होऊ शकतो.

या पार्श्वभूमीवर ऊर्जा क्षेत्रात दीर्घकालीन स्वावलंबन मिळवण्याचे महत्त्व पुन्हा अधोरेखित झाले आहे. ऊर्जा स्रोतांचे विविधीकरण, नूतनीकरणक्षम ऊर्जेचा वाढता वापर आणि अणुऊर्जेचा विस्तार यांसारख्या उपाययोजनांद्वारे भारताने ऊर्जा सुरक्षेकडे अधिक गांभीर्याने पाहण्याची गरज असल्याचे तज्ज्ञांचे मत आहे.

पाकचे अफगाणिस्तानात हवाई हल्ले; ४ जणांचा मृत्यू

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

कराची : अमेरिका-इस्रायल आणि इराणमधील संघर्षामुळे जगभरात तणावाचे वातावरण असताना पाकिस्तान आणि अफगाणिस्तान यांच्यातील तणाव पुन्हा वाढला आहे. पाकिस्तानने अफगाणिस्तानातील विविध ठिकाणी हवाई हल्ले केल्याचा आरोप करण्यात आला असून या कारवाईत चार जणांचा मृत्यू झाला, तर १५ जण जखमी झाले आहेत.

तालिबान सरकारने पाकिस्तानवर कंदाहार विमानतळाजवळील खासगी विमान कंपनीच्या तेल साठ्यावर बॉम्बहल्ला केल्याचा आरोप केला आहे. पाकिस्तानी लष्कराने तहरीक-ए-तालिबान पाकिस्तान (टीटीपी) या दहशतवादी संघटनेच्या तळांवर अचूक कारवाई केल्याचा दावा केला आहे. अफगाणिस्तान टीटीपीच्या दहशतवाद्यांना आश्रय देत असल्याचा आरोप पाकिस्तानकडून वारंवार केला जात आहे. मात्र, अफगाणिस्तानच्या तालिबान सरकारने हे आरोप फेटाळून लावले आहेत. अफगाणिस्तानच्या भूमीचा वापर दुसऱ्या देशावर हल्ले करण्यासाठी केला जात नसल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले आहे. दहशतवाद ही पाकिस्तानची अंतर्गत समस्या असल्याचा दावाही तालिबानने केला. पोलिसांच्या माहितीनुसार, पाकिस्तानने काबूलमधील नागरी वस्तीतही बॉम्बहल्ला केला. या हल्ल्यात चार नागरिकांचा मृत्यू झाला असून १५ जण जखमी झाले आहेत.

संपादकीय

परराष्ट्र धोरणाचा मंच

परराष्ट्र धोरण हे कोणत्याही लोकशाही राष्ट्राच्या सामूहिक शहाणपणातून घडणारे क्षेत्र असते. ते निवडणूक प्रचाराचा विषय बनू लागले, तर राष्ट्रीय हितापेक्षा राजकीय लाभ महत्त्वाचा ठरू शकतो. भारतात अलीकडे या दोन सीमारेषा धूसर होत असल्याची चिन्हे दिसू लागली आहेत.

भारतीय लोकशाहीच्या संस्थात्मक रचनेत संसद ही सर्वोच्च राजकीय चर्चा आणि निर्णयप्रक्रियेची जागा मानली जाते. देशांतर्गत धोरणांप्रमाणेच परराष्ट्र धोरणावरही संसदेत चर्चा व्हावी, विविध पक्षांचे मतभेद मांडले जावेत आणि त्यातून राष्ट्रीय भूमिका आकाराला यावी, ही या व्यवस्थेची मूलभूत कल्पना आहे. परंतु गेल्या काही वर्षांत भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या चर्चेचा केंद्रबिंदू संसदेतून हळूहळू निवडणूक प्रचाराच्या व्यासपीठावर सरकत असल्याचे दिसते. हे बदल केवळ भाषिक किंवा प्रतीकात्मक नाहीत. भारताचे परराष्ट्र धोरण पारंपरिकरीत्या 'राष्ट्रीय सहमती' या तत्त्वावर आधारित राहिले आहे. स्वातंत्र्यानंतरच्या काळात जवाहरलाल नेहरू असोत, इंदिरा गांधी असोत किंवा अटल बिहारी वाजपेयी या सर्वांनी परराष्ट्र धोरणाला पक्षीय राजकारणाच्या वर ठेवण्याचा प्रयत्न केला. संसदेत विरोधकांची टीका होत असे; पण देशाबाहेरील संदेश एकसंध राहावा, याची काळजी घेतली जाई. आजच्या काळात मात्र राजकारणाची शैली बदललेली आहे. सत्तेतील नेतृत्व स्वतःला जागतिक पटलावर 'निर्णायक' किंवा 'दृढ' नेता म्हणून सादर करते. या प्रतिमेचा वापर देशांतर्गत राजकारणातही केला जातो. परराष्ट्र धोरणातील घडामोडी, सीमा संघर्ष, आंतरराष्ट्रीय मंचांवरील भाषणे किंवा कूटनीतिक निर्णय हे अनेकदा निवडणूक प्रचारातील मुद्दे बनतात. यामुळे राष्ट्रीय हिताच्या चर्चेपेक्षा राजकीय प्रतिमेची स्पर्धा पुढे येते. यात एक विरोधाभासही आहे. आधुनिक काळात परराष्ट्र धोरण अधिक गुंतागुंतीचे झाले आहे. चीनचा वाढता प्रभाव, अमेरिकेचे बदलते धोरण, रशिया–युक्रेन संघर्ष, पश्चिम आशियातील तणाव आणि जागतिक पुरवठा साखळ्यांचे राजकारण अशा सर्व घटकांमुळे भारताच्या धोरणात्मक निर्णयांची व्याप्ती वाढली आहे. अशा परिस्थितीत राष्ट्रीय चर्चा अधिक आवश्यक ठरते. भारताची परराष्ट्र धोरणाची परंपरा बहुविध संबंधांवर आधारित राहिली आहे. आजच्या काळात 'मल्टिअलाइन्मेंट' म्हणजे अनेक देशांशी एकाच वेळी धोरणात्मक संबंध ठेवण्याची भूमिका स्वीकारली गेली आहे. ही भूमिका प्रत्यक्षात सतत बदलणाऱ्या जागतिक समीकरणांशी जुळवून घेण्याचा प्रयत्न आहे. पण या गुंतागुंतीच्या धोरणाला निवडणूक प्रचाराच्या भाषेत मांडले गेले, की त्याचे स्वरूप बदलते. प्रचाराची भाषा स्वभावतः सोपी, द्वैती आणि भावनिक असते. वास्तवात परराष्ट्र धोरण या सरळ विभागणीत बसत नाही. कधी मित्र देशांशी मतभेद असतात; कधी प्रतिस्पर्धी देशांशीही सहकार्य करावे लागते. भारत–अमेरिका संबंध याचे उदाहरण आहे. गेल्या दोन दशकांत या संबंधांत मोठी वाढ झाली आहे. संरक्षण सहकार्य, तंत्रज्ञान, व्यापार आणि रणनीतिक भागीदारी यांमुळे दोन्ही देश जवळ आले. तरीही भारताने रशियाशी असलेले संबंध तोडलेले नाहीत. उलट ऊर्जा आणि संरक्षण क्षेत्रांत ते संबंध टिकवले आहेत. अशा प्रकारचा समतोल राखणे हे परराष्ट्र धोरणाचे वास्तव आहे. संसद ही केवळ कायदे करण्याची संस्था नाही; ती राष्ट्रीय सहमती निर्माण करण्याचे व्यासपीठ आहे. विविध राज्ये, प्रदेश आणि राजकीय विचारांचे प्रतिनिधित्व तिथे असते. त्यामुळे परराष्ट्र धोरणावर संसदेत चर्चा झाली, तर त्याला व्यापक लोकशाही वैधता मिळते. इतिहासातही असे अनेक प्रसंग आहेत, संसदेत झालेल्या चर्चेने धोरणाला दिशा दिली. १९६२ च्या चीन युद्धानंतरची चर्चा असो, १९७१ च्या बांगलादेश युद्धाच्या पार्श्वभूमीवरील निर्णय असो किंवा अणुकरारावरील वाद या सर्व प्रसंगांत संसद महत्त्वाचे मंच ठरली. त्यामुळे निर्णय प्रक्रियेवर लोकशाही नियंत्रण राहिले. परराष्ट्र धोरणातील महत्त्वाच्या निर्णयांची माहिती अनेकदा प्रथम सार्वजनिक सभांमध्ये किंवा प्रचाराच्या भाषणांतून दिली जाते. संसदेत चर्चा नंतर होते किंवा कधी होतच नाही. या प्रक्रियेमुळे धोरणाच्या संस्थात्मकतेपेक्षा व्यक्तिनिष्ठतेवर भर वाढतो. एखाद्या देशाची कूटनीती ही संपूर्ण यंत्रणेच्या कार्यावर आधारलेली असते. या धोरणाचे श्रेय किंवा अपयश एखाद्या नेत्याच्या प्रतिमेशी जोडले जाते, तेव्हा संस्थांची भूमिका झाकोळली जाते. भारतासारख्या लोकशाही राष्ट्रासाठी ही प्रवृत्ती दीर्घकालीन दृष्टीने धोकादायक ठरू शकते. कारण परराष्ट्र धोरण हा सातत्याचा विषय असतो. सरकारे बदलली तरी राष्ट्रीय हिताचे मूलभूत तत्त्व बदलत नाहीत. त्यामुळे धोरणाची दिशा व्यक्तीपेक्षा संस्थांवर आधारित असणे आवश्यक असते. आर्थिक शक्ती, लोकसंख्या, तंत्रज्ञान क्षमता आणि भूराजकीय स्थान यांमुळे भारत जागतिक चर्चेचा केंद्रबिंदू बनत आहे. या पार्श्वभूमीवर भारताचे परराष्ट्र धोरण अधिक परिपक्व, संयमी आणि संस्थात्मक असणे आवश्यक आहे. परराष्ट्र धोरण हे प्रचाराचे साधन बनू शकते; पण ते राष्ट्रीय हिताचे आधारस्थानही असते. या दोन गोष्टींचा समतोल राखणे ही लोकशाही नेतृत्वाची खरी कसोटी असते. म्हणूनच परराष्ट्र धोरणाचा मुख्य मंच संसदच असला पाहिजे.

आत्मनिर्भर भारतचा नेमका अर्थ आणि बोध

जगातील शक्तिसमीकरणे बदलत असताना 'आत्मनिर्भरता' हा शब्द भारतीय राजकीय शब्दसंग्रहात पुन्हा एकदा केंद्रस्थानी आला आहे. कोविडनंतरच्या आर्थिक संकटाच्या पार्श्वभूमीवर या संकल्पनेला नवी ऊर्जा मिळाली. परंतु आत्मनिर्भरतेचा अर्थ अनेकदा चुकीच्या पद्धतीने समजला जातो. त्याचा अर्थ जगापासून दूर राहणे किंवा सर्वकाही देशातच निर्माण करणे असा नसतो. आधुनिक जागतिक अर्थव्यवस्थेत ते शक्यही नाही. आत्मनिर्भरतेचा अर्थ आहे, परावलंबनाची जाणीव ठेवून त्याचे व्यवस्थापन करणे.

भारताच्या स्वातंत्र्यानंतरच्या इतिहासात या परावलंबनाची अनेक उदाहरणे दिसतात. स्वातंत्र्याच्या सुरुवातीच्या काळात देश चार महत्त्वाच्या बाबींमध्ये बाह्य जगावर अवलंबून होता. उदा. अन्नधान्य, परकीय चलन, संरक्षण साहित्य आणि ऊर्जा. १९५७-५८ मधील विदेशी चलन संकटाने आर्थिक मर्यादा दाखवून दिल्या. १९६२ च्या चीन युद्धाने संरक्षण उपकरणांच्या कमतरतेची जाणीव करून दिली. १९६० च्या दशकातील दुष्काळांनी अन्नधान्य आयातीचे वास्तव समोर आणले. आणि १९९० च्या आखाती युद्धामुळे वाढलेल्या तेलदरांनी परकीय चलन संकट निर्माण केले.

या प्रत्येक संकटाने भारताला एक महत्त्वाचा धडा दिला. परावलंबन हे केवळ आर्थिक प्रश्न नसतो; तो परराष्ट्र धोरणावरही परिणाम करतो. १९६० च्या दशकात अमेरिकेकडून मिळणाऱ्या अन्नसाहाय्यावर भारत अवलंबून होता. त्या काळात अमेरिकेने भारताच्या व्हिएतनाम युद्धावरील भूमिकेशी त्या मदतीचा संबंध जोडण्याचा प्रयत्न केला. पण भारताने आपली भूमिका बदलण्यास नकार दिला. हा प्रसंग दाखवून देतो की परावलंबन कधी कधी राजकीय दबावाचे साधन बनू शकते.

आजच्या जागतिक राजकारणात हा दबाव अधिक सूक्ष्म झाला आहे. व्यापार, तंत्रज्ञान, ऊर्जा, वित्त या सर्व क्षेत्रांचा वापर भू-राजकीय साधन म्हणून केला जात आहे. अमेरिका आणि चीनमधील वाढती स्पर्धा हे त्याचे सर्वात स्पष्ट उदाहरण आहे. प्रगत तंत्रज्ञान, सेमीकंडक्टर, कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि पुरवठा साखळी यांभोवती उभे राहिलेले संघर्ष हे आधुनिक अर्थव्यवस्थेतील नव्या शक्तिसमीकरणांचे प्रतीक आहेत.

» 'आत्मनिर्भर भारत' ही घोषणा लोकप्रिय असली, तरी तिचा खरा अर्थ स्वयंपूर्णता नव्हे, तर सुजाण परावलंबन आहे. आजच्या बहुध्रुवीय जगात कोणताही देश पूर्णपणे स्वतंत्र राहू शकत नाही; परंतु कोणावर किती अवलंबून राहायचे हे ठरवणे ही खरी रणनीती ठरते.

या पार्श्वभूमीवर भारतासमोरचा प्रश्न असा आहे की आत्मनिर्भरता म्हणजे नेमके काय? काही जणांच्या मते त्याचा अर्थ आयातीवर मर्यादा घालणे आणि देशांतर्गत उत्पादन वाढवणे असा आहे. हा दृष्टिकोन काही क्षेत्रांत उपयुक्त असू शकतो. उदाहरणार्थ संरक्षण उद्योगात स्वदेशी उत्पादन वाढवणे आवश्यक आहे. परंतु संपूर्ण अर्थव्यवस्थेसाठी हा दृष्टिकोन व्यवहार्य ठरत नाही. कारण आधुनिक उत्पादन व्यवस्थेचे स्वरूपच जागतिक झाले आहे. एखाद्या साध्या मोबाईल फोनच्या निर्मितीत अनेक देशांचा सहभाग असतो. कच्चा माल एका देशातून येतो, तंत्रज्ञान दुसऱ्या देशातून आणि उत्पादन तिसऱ्या देशात होते. अशा परिस्थितीत पूर्ण स्वावलंबनाचा आग्रह म्हणजे आर्थिक वास्तवाकडे डोळेझाक करण्यासारखे आहे.

भारताची पारंपरिक परराष्ट्र धोरणाची संकल्पना 'रणनीतिक स्वायत्तता' अशी होती. शीतयुद्धाच्या काळात भारताने गटबाजी टाळण्याचा प्रयत्न केला. कोणत्याही एका महासत्तेच्या प्रभावाखाली जाण्याऐवजी विविध देशांशी संबंध ठेवण्याची ही भूमिका होती. आजच्या बहुध्रुवीय जगात हीच भूमिका अधिक महत्त्वाची ठरते. म्हणूनच आत्मनिर्भरतेचा अर्थ 'बहुविध भागीदारी' असा घेतला पाहिजे. ऊर्जा सुरक्षेसाठी विविध देशांशी संबंध ठेवणे, तंत्रज्ञानासाठी अनेक स्रोत तयार करणे आणि व्यापारासाठी विविध बाजारपेठांमध्ये प्रवेश मिळवणे हीच खरी रणनीती ठरते. एका देशावर किंवा एका पुरवठा साखळीवर अवलंबून राहणे धोकादायक ठरू शकते.

याचे सर्वात मोठे उदाहरण म्हणजे चीनवरील जागतिक अवलंबन. गेल्या दोन दशकांत जगातील अनेक उद्योग चीनवर अवलंबून राहिले. कोविड महामारीनंतर या अवलंबनाचे धोके स्पष्ट झाले. पुरवठा साखळी खंडित झाल्यावर अनेक देशांना पर्यायी स्रोत शोधावे लागले. यामुळे 'फ्रेंडशोरिंग' आणि 'डायव्हर्सिफिकेशन' या संकल्पना चर्चेत आल्या. भारतासाठी ही परिस्थिती संधी आणि आव्हान दोन्ही आहे. एकीकडे भारताला पर्यायी उत्पादन केंद्र म्हणून संधी मिळू शकते. दुसरीकडे स्वतःची औद्योगिक क्षमता वाढवण्याची गरजही स्पष्ट होते. पण हे करताना जागतिक अर्थव्यवस्थेशी संबंध तोडणे शक्य नाही. याच ठिकाणी आत्मनिर्भरतेची खरी व्याख्या समोर येते. आत्मनिर्भरता म्हणजे सक्षम अर्थव्यवस्था आहे. जी व्यापार करते, पण त्याच्या अटी ठरवण्याची क्षमता निर्माण करते. भारतातील धोरणकर्त्यांसाठी हा समतोल साधणे ही मोठी कसोटी आहे. संरक्षण, ऊर्जा, अन्नसुरक्षा आणि तंत्रज्ञान यांसारख्या महत्त्वाच्या क्षेत्रांत स्वदेशी क्षमता वाढवणे आवश्यक आहे. पण त्याच वेळी जागतिक बाजारपेठेत सक्रिय सहभागही ठेवावा लागेल.

आजचे जग परस्परावलंबनाचे आहे. कोणताही देश पूर्णपणे स्वतंत्र नाही आणि कोणताही देश पूर्णपणे अवलंबूनही नाही. या दोन टोकांमधील संतुलन साधणे हीच आधुनिक राष्ट्रांची खरी रणनीती ठरते. भारतासाठीही आत्मनिर्भरतेचा मार्ग हाच आहे. जगापासून दूर जाण्याचा नव्हे, तर जगाशी अधिक सक्षमपणे व्यवहार करण्याचा.

पिंपरी-चिंचवडला देशातील सर्वात स्वच्छ शहर बनवू

महापौर रवि लांडगे यांचा निर्धार; मार्च महिन्यात प्रत्यक्ष क्षेत्रीय पडताळणी सुरू होणार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : देशातील सर्वात मोठे स्वच्छता सर्वेक्षण मानल्या जाणाऱ्या स्वच्छ सर्वेक्षण २०२६ ची प्रक्रिया देशभर सुरू झाली असून पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका यंदा देशात अव्वल स्थान मिळवण्यासाठी 'ॲक्शन मोड'मध्ये कामाला लागली आहे. केंद्र सरकारच्या आवासन व शहरी कार्य मंत्रालयामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या या सर्वेक्षणासाठी मार्च महिन्यात प्रत्यक्ष क्षेत्रीय पडताळणी सुरू होणार आहे.

या पार्श्वभूमीवर शहरात स्वच्छता उपक्रमांना अधिक वेग देत कचरामुक्त, स्वच्छ आणि सुंदर पिंपरी-चिंचवड घडविण्यासाठी महापालिका प्रशासनाने विशेष मोहीम हाती घेतली आहे. शहरातील कचरा व्यवस्थापन अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी विविध विभागांची संयुक्त पथके तयार करण्यात आली असून कचरा विलगीकरण, स्वच्छ रस्ते आणि सार्वजनिक ठिकाणांची स्वच्छता यावर विशेष भर दिला जात आहे. ही मोहीम महापौर रवि लांडगे, उपमहापौर शर्मिला बाबर, आयुक्त श्रावण हर्डीकर, अतिरिक्त आयुक्त विजयकुमार खोराटे, उपआयुक्त डॉ. प्रदीप ठेंगल आणि सहाय्यक आयुक्त किरणकुमार मोरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली राबविण्यात येत आहे. कचरामुक्त शहरासाठी महापालिकेने कठोर पावले उचलण्यास सुरुवात केली आहे. शहरात १०० टक्के कचरा विलगीकरण करण्याचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले असून ओला, सुका, घरगुती घातक आणि सॅनिटरी कचरा वेगळा न करणाऱ्या गृहनिर्माण सोसायट्या, दुकाने आणि व्यावसायिक आस्थापनांवर दंडात्मक कारवाई करण्याचे संकेत देण्यात आले आहेत. स्वच्छ सर्वेक्षणाच्या पार्श्वभूमीवर शहरातील मुख्य रस्ते, चौक, बाजारपेठा आणि अंतर्गत रस्त्यांवर विशेष स्वच्छता मोहीम सुरू करण्यात आली आहे. कचरा कुंडीमुक्त परिसरासाठी विशेष स्वच्छता पथके तैनात करण्यात आली आहेत. तसेच सार्वजनिक आणि सामुदायिक स्वच्छतागृहांची दुरुस्ती, स्वच्छता आणि पाणी-वीज व्यवस्था सुरळीत ठेवण्यावरही प्रशासन लक्ष केंद्रित करत आहे. स्वच्छतेबाबत जनजागृती करण्यासाठी शाळांमध्ये स्वच्छता स्पर्धा, रॅली आणि विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येत आहे. गृहनिर्माण सोसायट्यांमध्ये कचरा विलगीकरण आणि स्वच्छता राखण्याबाबत नागरिकांना जागरूक करण्यात येत आहे. यावर्षीच्या सर्वेक्षणात 'स्वच्छ शहर जोडी' हा नवीन उपक्रम सुरू करण्यात आला आहे. त्याअंतर्गत पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका इतर प्रगत शहरांमधील सर्वोत्तम पद्धतींचा अभ्यास करून त्या शहरात राबविण्याचा प्रयत्न करत आहे. स्वच्छ सर्वेक्षणात नागरिकांचा अभिप्राय शहराच्या क्रमवारीसाठी महत्त्वाचा ठरणार असल्याने नागरिकांनी स्वच्छता ॲप किंवा स्वच्छ भारत मिशनच्या अधिकृत संकेतस्थळावर जाऊन सकारात्मक अभिप्राय नोंदवावा तसेच आपल्या परिसरातील स्वच्छता राखण्यासाठी महापालिकेला सहकार्य करावे, असे आवाहन प्रशासनाने केले आहे.

महापौर रवि लांडगे म्हणाले, पिंपरी-चिंचवड शहराला देशातील सर्वात स्वच्छ शहरांमध्ये अग्रस्थानी आणण्याचा आमचा निर्धार आहे. स्वच्छ सर्वेक्षणात अव्वल क्रमांक मिळवण्यासाठी महापालिका प्रशासनाबरोबरच नागरिकांचाही सक्रिय सहभाग अत्यंत महत्त्वाचा आहे. प्रत्येक नागरिकाने कचरा विलगीकरण करणे, परिसर स्वच्छ ठेवणे आणि स्वच्छतेबाबत जागरूकता निर्माण करणे ही आपली सामूहिक जबाबदारी आहे.

गॅस तुटवड्याच्या पार्श्वभूमीवर तपासणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : गॅस सिलिंडर तुटवड्याच्या पार्श्वभूमीवर अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या पथकाने शहरातील गॅस सिलिंडर वितरक एजन्सी आणि काही हॉटेलची सलग दुसऱ्या दिवशी तपासणी केली. वितरकांकडे असलेला प्रत्यक्ष साठा आणि ऑनलाइन नोंदी यांची पडताळणी करण्यात आली.

सध्या व्यावसायिक गॅसचा तुटवडा जाणवत असल्याने काही हॉटेल व रेस्टॉरंट चालकांकडून घरगुती गॅसचा वापर सुरू असल्याच्या तक्रारी वाढल्या आहेत. त्यामुळे घरगुती गॅस वापरणाऱ्या नागरिकांना अडचणींचा सामना करावा लागत असल्याचे सांगितले जात आहे. अनेक ठिकाणी साठेबाजी आणि काळाबाजार होत असल्याच्या तक्रारीही प्रशासनाकडे प्राप्त झाल्या आहेत. या पार्श्वभूमीवर प्रशासनाने कठोर पावले उचलण्यास सुरुवात केली आहे. या तपासणीसाठी पिंपरी-चिंचवड शहरात दोन विशेष पथके तयार करण्यात आली आहेत. प्रत्येक पथकात तीन विभागीय अधिकारी आणि दोन पुरवठा निरीक्षकांचा समावेश आहे. प्राप्त तक्रारींनुसार पथकातील अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांनी विविध ठिकाणी धाडी टाकून घरगुती गॅसचा अवैध वापर केला जात आहे का, याची शहानिशा केली.

उद्योजकांसाठी सरकारने मार्ग काढावा: आ. लांडगे

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : आंतरराष्ट्रीय पातळीवर निर्माण झालेल्या युद्धजन्य परिस्थितीमुळे उद्योजकांना गंभीर आर्थिक संकटाचा सामना करावा लागत असून पिंपरी-चिंचवडसह चाकण औद्योगिक पट्ट्यातील उद्योजक अडचणीत सापडले आहेत. मध्य पूर्वेतील संघर्षामुळे कच्चा माल, इंधन आणि गॅस पुरवठ्यावर परिणाम होत असल्याने उद्योगांवर त्याचा परिणाम होत असल्याचे आमदार महेश लांडगे यांनी म्हटले आहे. या पार्श्वभूमीवर राज्य आणि केंद्र सरकारने तातडीने ठोस उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी त्यांनी केली.

महाराष्ट्र विधिमंडळाच्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात 'पॉईंट ऑफ इन्फॉर्मेशन'च्या माध्यमातून आमदार लांडगे यांनी उद्योजकांच्या समस्यांकडे लक्ष वेधले. लघु उद्योजकांना या संकटातून बाहेर काढण्यासाठी तातडीने उपाययोजना करणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी नमूद केले. अन्यथा अनेक उद्योग बंद पडण्याची भीती निर्माण झाली असल्याचेही त्यांनी सांगितले.

उद्योजकांना कर सवलत, अनुदान आणि आर्थिक मदत देऊन उद्योगांना बळ द्यावे, अशी मागणी त्यांनी केली. युद्धजन्य परिस्थितीमुळे पिंपरी-चिंचवड आणि चाकण औद्योगिक क्षेत्रातील अनेक कंपन्यांच्या उत्पन्नावर गंभीर परिणाम होत असल्याचे त्यांनी सांगितले. आंतरराष्ट्रीय तणावामुळे गॅस आणि कच्चा मालाचा पुरवठा विस्कळीत झाला असून अनेक ठिकाणी उत्पादन ठप्प झाले आहे. व्यावसायिक गॅस सिलेंडरचा तुटवडा निर्माण झाला आहे. तसेच ॲल्युमिनियम आणि कॉपरसह विविध धातूंचा पुरवठाही अडथळ्यांमुळे कमी झाल्याने उद्योजक चिंतेत असल्याचे त्यांनी नमूद केले.

आमदार लांडगे म्हणाले, लघु उद्योजक हे राज्य आणि देशाच्या अर्थव्यवस्थेचा पाया आहेत. सध्याच्या आंतरराष्ट्रीय परिस्थितीमुळे त्यांच्यासमोर मोठे आव्हान उभे राहिले आहे. केंद्र आणि राज्य सरकारच्या संयुक्त प्रयत्नातून त्यांना दिलासा देण्यासाठी ठोस उपाययोजना करणे आवश्यक आहे. कर सवलत, अनुदान, कर्जसुविधा आणि इंधन-गॅस पुरवठा सुरळीत करण्यासाठी उपाय केले तर उद्योग टिकून राहतील, रोजगार वाचतील आणि महाराष्ट्राचा आर्थिक विकासही सुरू राहील. भाजपा महायुती सरकारच्या माध्यमातून संकटात सापडलेल्या उद्योजकांना दिलासा मिळेल, असा विश्वास त्यांनी व्यक्त केला.

जयंतीनिमित्त पिंपरी-चिंचवड महापालिकेच्या वतीने आदरांजली

यशवंतराव चव्हाण यांना महापालिकेकडून अभिवादन

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : देशाचे माजी उपपंतप्रधान आणि महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री यशवंतराव चव्हाण यांच्या जयंतीनिमित्त पिंपरी-चिंचवड महापालिकेच्या वतीने त्यांना अभिवादन करण्यात आले. पिंपरी येथील महापालिकेच्या मुख्य प्रशासकीय भवनात तसेच वल्लभनगर आणि यशवंतराव चव्हाण स्मृती रुग्णालय येथे त्यांच्या प्रतिमेला व पुतळ्यास पुष्पहार अर्पण करून आदरांजली वाहण्यात आली.

यावेळी महापौर रवि लांडगे म्हणाले की, यशवंतराव चव्हाण हे आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार होते. दूरदृष्टीपूर्ण नेतृत्व, लोकाभिमुख धोरणे आणि विकासाभिमुख विचारांच्या माध्यमातून त्यांनी महाराष्ट्राच्या प्रगतीचा भक्कम पाया रचला. त्यांचे कार्य, मूल्ये आणि राज्यकारभारातील संतुलित दृष्टी आजही प्रेरणादायी असल्याचे त्यांनी सांगितले.

मुख्य प्रशासकीय भवनात झालेल्या कार्यक्रमाला उपमहापौर शर्मिला बाबर, विरोधी पक्षनेते भाऊसाहेब भोईर, अतिरिक्त आयुक्त विक्रांत बगाडे, उपआयुक्त अण्णा बोदडे, विशेष अधिकारी किरण गायकवाड, जनता संपर्क अधिकारी प्रफुल्ल पुराणिक तसेच महापालिका कर्मचारी उपस्थित होते.

वल्लभनगर आणि यशवंतराव चव्हाण स्मृती रुग्णालय येथे आयोजित कार्यक्रमाला उपमहापौर शर्मिला बाबर, विरोधी पक्षनेते भाऊसाहेब भोईर, माजी महापौर तथा नगरसेवक योगेश बहल, नगरसेविका अनुराधा गोरखे, वर्षा जगताप, फझल शेख, आरोग्य वैद्यकीय अधिकारी डॉ. लक्ष्मण गोफणे, रुग्णालयाचे अधिष्ठाता डॉ. राजेंद्र वाबळे, वैद्यकीय अधीक्षक डॉ. उज्ज्वला आंदुरकर, अतिरिक्त आरोग्य वैद्यकीय अधिकारी डॉ. अभयचंद्र दादेवार, डॉ. छाया शिंदे, डॉ. शैलजा भावसार, विशेष अधिकारी किरण गायकवाड, जनता संपर्क अधिकारी प्रफुल्ल पुराणिक, वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्ता महादेव बोत्रे, आरोग्य सहाय्यक मोहन वाघमारे, प्रदीप गायकवाड तसेच महापालिका कर्मचारी महासंघाचे अभिषेक फुगे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रफुल्ल पुराणिक यांनी केले.

फार्मसी व्यवसायाचे आमिष; महिलेची २३ लाखांची फसवणूक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : शहरात फार्मसी व्यवसाय सुरू करून मोठा आर्थिक फायदा मिळवून देण्याचे आमिष दाखवत एका महिलेला तब्बल २३ लाख रुपयांना गंडवल्याचा धक्कादायक प्रकार समोर आला आहे. या प्रकरणी पिंपरी पोलिसांनी एका महिलेसह विलास वसंत डांगे आणि वकील गोविंद पाटील यांच्याविरोधात गुन्हा दाखल केला आहे.

ही फसवणूक २२ एप्रिल २०२४ ते ११ मार्च २०२६ या कालावधीत मोशी येथील आयुषी मल्टी स्पेशालिटी हॉस्पिटल आणि अन्न व औषध प्रशासन कार्यालयाच्या परिसरात घडल्याचे पोलिसांनी सांगितले. याबाबत पीडित महिलेने बुधवारी पिंपरी पोलिस ठाण्यात तक्रार दाखल केली. पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, मुख्य आरोपी विलास डांगे याने पीडित महिलेला रुग्णालयात फार्मसी सुरू केल्यास मोठा आर्थिक फायदा होईल, असे सांगून विश्वास संपादन केला. त्याच्या आश्वासनांवर विश्वास ठेवून महिलेने व्यवसायासाठी २३ लाख रुपये आरोपीकडे दिले. मात्र बराच कालावधी उलटूनही आरोपीने कोणताही व्यवसाय सुरू केला नाही. त्यानंतर महिलेने आपले पैसे परत मागितले असता आरोपींनी तिची फसवणूक केली.

आरोपींनी पीडित महिलेची बनावट सही करून खोटे सेटलमेंट डीड तयार केल्याचा आरोप आहे. या बनावट कागदपत्रांचा वापर करून संबंधित महिलेचा मेडिकल परवाना रद्द करण्यात आला. पोलीस तपास सुरू आहे.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स ॲण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

अट्टल सोनसाखळी चोरास अटक

लोणी काळभोर : घरफोडी, पोलिस असल्याचे भासवून नागरिकांची फसवणूक करणे तसेच सोनसाखळी चोरीसारखे गुन्हे करणाऱ्या एका अट्टल चोरट्याला पुणे शहर पोलिसांच्या खंडणी विरोधी पथक क्रमांक २ ने अटक केली आहे. मुसलीम नासीर बेग (इराणी) (वय ३७, रा. पठारे वस्ती, लोणी काळभोर, पुणे) असे अटक करण्यात आलेल्या आरोपीचे नाव आहे. आरोपीवर शिरूर पोलिस ठाण्यात भारतीय न्याय संहिता कलम २०४, ३१६ (२), ३१८ (४), ३ (५) अंतर्गत गुन्हा दाखल असून त्या प्रकरणातही तो पाहिजे आरोपी आहे. त्याच्यावर महाराष्ट्रातील विविध पोलिस ठाण्यांमध्ये चेनस्नॅचिंग, पोलिस असल्याचे भासवून फसवणूक करणे, वाहन चोरी तसेच घरफोडीचे गुन्हे दाखल असल्याची माहिती पोलिसांनी दिली आहे.

पूर्व हवेलीतील पिके विजेअभावी धोक्यात

पुणे : मुळा-मुठा कालवा शेतकऱ्यांच्या बांधाजवळून दुथडी भरून वाहत असतानाही विजेअभावी शेतकऱ्यांची पिके सुकण्याच्या मार्गावर आली आहेत. वळती, शिंदवणे, आष्टापूर तसेच परिसरातील गावांमध्ये ही परिस्थिती पाहायला मिळत आहे. परिसरात वारंवार वीजपुरवठा खंडित होत असल्याने कोरेगाव मूळ, उरुळी कांचन, सोरतापवाडी, शिंदवणे आणि आसपासच्या भागातील शेतकरी हैराण झाले आहेत. विजेअभावी शेतातील पिकांना पाणी देता येत नसल्याने कडक उन्हात पिके सुकू लागली आहेत. या परिस्थितीमुळे नर्सरी उद्योगासह शेतीचे मोठे नुकसान होत असल्याची तक्रार शेतकरी करत आहेत. त्यामुळे योग्य दाबाने आणि सुरळीत वीजपुरवठा करावा, अशी मागणी शेतकऱ्यांकडून करण्यात येत आहे.

सोलापूर महामार्गावर दुचाकीस्वार ठार

भिगवण : पुणे–सोलापूर राष्ट्रीय महामार्गावरील भिगवण–भादलवाडी सर्व्हिस रस्त्यावर बिल्ट कंपनी गेटसमोर झालेल्या भीषण अपघातात दुचाकीस्वाराचा मृत्यू झाल्याची घटना घडली. अजित दादू वाळके (वय ५४, रा. भिगवण) असे मृत व्यक्तीचे नाव आहे. बिल्ट कंपनी कॉलनी गेटसमोर अज्ञात भरधाव वाहनाने त्यांच्या दुचाकीला जोरदार धडक दिली.

बारामतीच्या सहकार राजकारणात नेतृत्वाची पुन्हा एकदा नोंद

सुनेत्रा पवार माळेगाव अध्यक्षपदी बिनविरोध

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बारामती : बारामती तालुक्यातील सहकार क्षेत्राचे लक्ष लागून राहिलेल्या माळेगाव सहकारी साखर कारखान्याच्या अध्यक्षपदाचा पेच अखेर सुटला असून उपमुख्यमंत्री सुनेत्रा पवार यांची अध्यक्षपदी बिनविरोध निवड झाली आहे. या निवडीमुळे बारामतीच्या सहकार राजकारणात त्यांच्या नेतृत्वाची पुन्हा एकदा नोंद झाली आहे.

कारखान्याच्या अध्यक्षपदासाठी १२ मार्च रोजी विशेष निवडणूक प्रक्रिया पार पडली. बारामतीचे प्रांताधिकारी तसेच निवडणूक निर्णय अधिकारी वैभव नावडकर यांनी या निवडीची अधिकृत घोषणा केली. दुपारी कारखान्याच्या मुख्य कार्यालयात संचालक मंडळाची बैठक घेण्यात आली. या बैठकीत अध्यक्षपदासाठी सुनेत्रा पवार यांचा एकमेव अर्ज दाखल झाला. इतर कोणत्याही उमेदवाराने अर्ज न भरल्याने त्यांची निवड बिनविरोध झाल्याचे जाहीर करण्यात आले.

मुळात या पदासाठीची निवडणूक १ मार्च रोजी होणार होती. मात्र काही तांत्रिक कारणांमुळे तसेच निवडणूक निर्णय अधिकारी अनुपस्थित असल्याने ही प्रक्रिया पुढे ढकलण्यात आली होती. त्यामुळे या निवडणुकीबाबत विविध चर्चांना उधाण आले होते. त्यानंतर प्रशासनाने १२ मार्च ही नवी तारीख निश्चित केली आणि आज ही प्रक्रिया शांततेत पार पडली.

माळेगाव सहकारी साखर कारखाना हा बारामती तालुक्यातील महत्त्वाचा सहकारी उद्योग मानला जातो. ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांच्या अर्थकारणाशी या कारखान्याचा थेट संबंध असल्याने अध्यक्षपदाची निवडणूक नेहमीच चर्चेचा विषय ठरते. कारखान्याच्या कारभारात सातत्य राहावे तसेच आधुनिकीकरणाच्या प्रकल्पांना गती मिळावी यासाठी सुनेत्रा पवार यांनी ही जबाबदारी स्वीकारावी, असा आग्रह संचालक मंडळातील सदस्यांनी धरला होता.

संचालकांच्या विनंतीला मान देत सुनेत्रा पवार यांनी अध्यक्षपदाची धुरा स्वीकारण्यास संमती दिली. आगामी काळात कारखान्याची आर्थिक स्थिती अधिक सक्षम करणे, उत्पादन क्षमता वाढवणे आणि ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांना अधिक लाभ मिळेल अशा निर्णयांना प्राधान्य दिले जाईल, अशी माहिती त्यांच्या निकटवर्तीयांकडून देण्यात आली. या निवडीमुळे बारामतीतील सहकार क्षेत्रात स्थैर्य निर्माण होईल तसेच कारखान्याच्या पुढील विकासकामांना वेग मिळेल, अशी अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे.

ॲड. विजयसिंह शिंदे पाटील यांची गटनेतेपदी निवड

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

राजगुरुनगर : पुणे जिल्हा परिषदेत शिवसेना (ठाकरे गट) पक्षाच्या गटनेतेपदी ॲड. विजयसिंह शिंदे पाटील यांची एकमताने निवड करण्यात आली. ही निवड प्रक्रिया गुरुवारी जिल्हाधिकारी कार्यालयात पार पडली. पक्षाचे जिल्हा संपर्कप्रमुख सचिन आहेर यांच्या सूचनेनुसार आणि खेड-आळंदीचे आमदार बाबाजी शेठ काळे यांच्या उपस्थितीत ही निवड जाहीर करण्यात आली. खेड कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती असलेले ॲड. विजयसिंह शिंदे पाटील यांनी बाजार समितीतील गटनेते म्हणून प्रभावी कामगिरी केली आहे. त्यांच्या अनुभवाचा विचार करून सर्व सदस्यांनी त्यांची जिल्हा परिषदेत गटनेतेपदी एकमताने निवड केली. पिंपळगाव तर्फे खेड गटातून जिल्हा परिषद सदस्य म्हणून निवडून आलेल्या शिंदे पाटील यांनी ग्रामीण भागातील शिक्षण, आरोग्य आणि विकासाच्या प्रश्नांवर सातत्याने आवाज उठवला आहे. अभ्यासू नेतृत्व आणि आक्रमक भूमिका ही त्यांची ओळख मानली जाते. यावेळी जिल्हा परिषद सदस्य गणेश अरगडे, गुलाब पारखी, दीप्ती भोगाडे, तनुजा घनवट, विनया मुंगसे यांच्यासह आदी उपस्थित होते. ही निवड ठाकरे गटाच्या पुणे जिल्ह्यातील कार्यकर्त्यांसाठी महत्त्वाचा टप्पा मानला जात आहे.

आंबेगाव पूर्वेत घरगुती गॅस टंचाई

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : आंबेगाव तालुक्याच्या पूर्व भागातील गावांमध्ये सध्या घरगुती गॅस सिलेंडरची तातडीची टंचाई जाणवत आहे. निरगुडसर, अवसरी बुद्रूक, लोणी, धामणी, पोंदेवाडी, जारकरवाडी, लाखणगाव या गावांमध्ये गॅस सिलेंडर वेळेवर उपलब्ध होत नसल्याने नागरिक आणि गृहिणींना मोठ्या अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे.

गेल्या काही दिवसांपासून गॅस सिलेंडरचा पुरवठा अनियमित होत असल्याची तक्रार ग्रामस्थांकडून केली जात आहे. अनेकांनी ऑनलाईन किंवा एजन्सीकडे बुकिंग केले असले तरी वितरण गाड्या अनियमित वेळेत येत असल्याने नागरिकांना दोन-तीन दिवस प्रतीक्षा करावी लागत आहे. काही वेळा गाडी येण्याची निश्चित वेळ नसल्यामुळे दिवसभर वाट पाहावी लागते. ग्राहकांना "आता येतो, मग येतो" असे सांगून एजन्सी मनमानी करत असल्याचे ग्रामस्थांचे म्हणणे आहे. तसेच, पाच वाजल्यानंतर कोणत्याही परिस्थितीत गॅस दिला जात नाही, उलट नियम सांगितले जात आहेत.

आंतरराष्ट्रीय स्तरावर सुरू असलेल्या युद्धजन्य परिस्थितीमुळे इंधन आणि एलपीजी गॅसच्या पुरवठ्यावर परिणाम झाला असून, त्याचा परिणाम घरगुती गॅस सिलेंडरच्या दरवाढीतही दिसत आहे. अलीकडेच सिलेंडरच्या दरात सुमारे ६० रुपये वाढ झाल्यामुळे एक सिलेंडर आता सुमारे ९६० रुपयांपर्यंत पोहोचला आहे. यामुळे आधीच महागाईने त्रस्त असलेल्या कुटुंबांच्या घरगुती खर्चात भर पडली आहे.

या वाढलेल्या दरांचा थेट फटका ग्रामीण भागातील गृहिणींना बसत असून स्वयंपाकघराचे बजेट कोलमडल्याची भावना व्यक्त केली जात आहे. तसेच गॅस सिलेंडर वेळेवर न मिळाल्यामुळे स्वयंपाकाची गैरसोय होत आहे.

ग्रामस्थांची मागणी आहे की संबंधित गॅस एजन्सी नियमित व वेळेवर गॅस पुरवठा करावा. प्रशासनानेही या भागातील गॅस वितरण व्यवस्थेकडे लक्ष देऊन तातडीने उपाययोजना कराव्यात. अनेक गावांमध्ये सबडीलर नेमले जात असून ते मनमानी गॅसवाटप करतात, तसेच ग्राहकांशी योग्य व्यवहार करणे त्यांना येत नाही, असे ग्रामस्थांनी सांगितले आहे. जर एजन्सी आठवड्यातून फक्त एखाद्या दिवशी गाडी पाठवत असेल, तर सबडीलर बेकायदेशीर आहे का, असा प्रश्नही नागरिक उपस्थित करत आहेत.

विद्युत मोटर चोरी करणारा आरोपी जेरबंद

पाच विद्युत मोटारी जप्त; १ लाख ४३ हजार ७०० रुपयांचा मुद्देमाल हस्तगत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : मौजमजेसाठी शेतकऱ्यांच्या विहिरीतील विद्युत मोटर चोरी करणाऱ्या सराईत आरोपीला पारगाव (कारखाना) पोलिसांनी जेरबंद केले असून त्याच्याकडून पाच विद्युत मोटारी जप्त करण्यात आल्या आहेत. या कारवाईत एकूण १ लाख ४३ हजार ७०० रुपयांचा मुद्देमाल पोलिसांनी हस्तगत केला आहे, अशी माहिती सहाय्यक पोलीस निरीक्षक नेताजी गंधारे यांनी दिली.

शेतकऱ्यांच्या पाण्यातील मोटर चोरीच्या घटनांमध्ये वाढ होत असल्याच्या पार्श्वभूमीवर सहाय्यक पोलीस निरीक्षक नेताजी गंधारे यांनी डीबी पथकातील पोलीस कॉन्स्टेबल संजय साळवे आणि मंगेश अभंग यांना या गुन्ह्यांचा तपास करून आरोपींचा शोध घेण्याचे आदेश दिले होते.

६ मार्च रोजी पोलिसांना गोपनीय बातमीदारामार्फत माहिती मिळाली की, जाकरवाडी (ता. आंबेगाव, जि. पुणे) परिसरात मंचर ते लोणी मार्गावर पांढऱ्या रंगाच्या मारुती सुझुकी सियाज कारमधून दोन जण चोरीच्या विद्युत मोटारी घेऊन जाणार आहेत. या माहितीच्या आधारे पोलिसांनी सापळा रचला. नेताजी गंधारे यांच्या मार्गदर्शनाखाली पोलीस हवालदार अविनाश कालेकर, दत्तात्रय जढर, संजय साळवे आणि मंगेश अभंग यांनी जाकरवाडी येथे कार अडवून तपासणी केली. यावेळी वाहनात प्रसाद दत्तात्रय डुकरे (वय २३, रा. औरंगपूर, ता. जुन्नर, जि. पुणे) आणि एक विधीसंघर्षीत बालक आढळले. वाहनाची तपासणी केली असता त्यामध्ये पाण्यातील तसेच पाण्याबाहेरील विद्युत मोटारी आढळून आल्या.

अधिक चौकशी केली असता आरोपीने पुणे ग्रामीण पोलीस हद्दीतील अनेक मोटर चोरीचे गुन्हे केल्याची कबुली दिली. यामध्ये पारगाव (कारखाना) पोलीस ठाणे, शिरूर आणि नारायणगाव पोलीस ठाण्यांमध्ये नोंद असलेल्या गुन्ह्यांचा समावेश असल्याचे पोलिसांनी सांगितले.

ही कारवाई पुणे ग्रामीणचे पोलीस अधीक्षक संदीप सिंह गिल्ल, अपर पोलीस अधीक्षक रमेश चोपडे आणि उपविभागीय पोलीस अधिकारी अमोल मांडवे यांच्या मार्गदर्शनाखाली सहाय्यक पोलीस निरीक्षक नेताजी गंधारे, पोलीस उपनिरीक्षक भाऊसाहेब लोकरे तसेच पोलीस कर्मचारी अविनाश कालेकर, दत्तात्रय जढर, संजय साळवे, मंगेश अभंग, चंद्रकांत गव्हाणे आणि गजानन डाके यांनी केली.

कांद्याचे भाव घसरले; काढणीसाठी मजुरी वाढली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जुन्नर : तालुक्यात सध्या उन्हाळी कांद्याची काढणी मोठ्या प्रमाणात सुरू असून शेतकरी शेतात कामात व्यस्त आहेत. मात्र बाजारात कांद्याचे दर घसरल्याने शेतकऱ्यांमध्ये चिंतेचे वातावरण निर्माण झाले आहे. उत्पादन चांगले असूनही मिळणारा दर कमी असल्याने शेतकऱ्यांना खर्च वसूल करणेही कठीण झाले आहे.

तालुक्यातील नारायणगाव, ओतूर, आळेफाटा, बेल्हे, पिंपळवंडी आणि खोडद या भागांत मोठ्या प्रमाणात कांद्याची लागवड करण्यात आली होती. हवामान अनुकूल राहिल्याने उत्पादन चांगले आले आहे. मात्र सध्या बाजारात कांद्याला प्रतिक्विंटल सुमारे ८०० ते १२०० रुपये दर मिळत असल्याने शेतकऱ्यांची चिंता वाढली आहे. कांदा काढणीसाठी मजुरांची मोठी गरज भासत आहे. बनकर फाटा परिसरात तर मजुरांसाठी शेतकऱ्यांमध्ये चढाओढ होत असल्याचे चित्र पाहायला मिळत आहे. एका मजुरांच्या जोडीसाठी सुमारे हजार रुपये मोजावे लागत असल्याचे शेतकरी सांगतात.

कांदा काढणीच्या कामासाठी सध्या मजुरांना दररोज सुमारे ४०० ते ५०० रुपये मजुरी द्यावी लागत आहे. काही ठिकाणी कामाच्या प्रमाणानुसार पोते भरणे किंवा कांदा गोळा करण्याच्या हिशेबानेही मजुरी दिली जात आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांचा उत्पादन खर्च आणखी वाढत आहे.

नारायणगाव परिसरातील शेतकरी सुनील गावडे म्हणाले, कांद्याचे उत्पादन चांगले झाले असले तरी बाजारभाव अत्यंत कमी आहेत. खत, औषधे, मजुरी आणि वाहतूक खर्च वाढल्याने या दरात कांदा विकल्यास खर्चही निघणे कठीण आहे.

ओतूर येथील शेतकरी स्वप्नील अहिनवे यांनी सांगितले की, कांदा काढणीसाठी मजुरांना अधिक मजुरी द्यावी लागत आहे. त्यात वाहतूक खर्च वाढल्याने शेतकऱ्यांवर आर्थिक ताण वाढत आहे.

दरम्यान, कांदा काढणीचे काम कष्टाचे असल्याने मजुरी योग्य असल्याचे मजूरही सांगतात. बनकर फाटा परिसरातील मजूर रामभाऊ भोसले यांनी सांगितले की, दिवसभर उन्हात काम करावे लागते. त्यामुळे मजुरी वाढली असली तरी ती कष्टाच्या मानानेच आहे.

सध्या शेतकरी कांदा काढून साठवणुकीकडे वळत असून पुढील काही दिवसांत बाजारभाव वाढतील, अशी अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे. मात्र दरात सुधारणा झाली नाही तर शेतकऱ्यांना मोठे आर्थिक नुकसान सहन करावे लागेल, अशी भीती व्यक्त होत आहे.

अवसरी खुर्द येथे विद्यार्थ्यांकडून जनजागृती

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय, अवसरी खुर्द येथील विद्यार्थ्यांनी उन्नत महाराष्ट्र अभियान (यूएमए) अंतर्गत गावामध्ये विविध सामाजिक आणि तांत्रिक विषयांवर जनजागृती मोहीम तसेच सर्वेक्षण राबविले.

या उपक्रमात विविध विभागांच्या विद्यार्थ्यांनी गावकऱ्यांशी संवाद साधत तांत्रिक विषयांवर मार्गदर्शन केले. ऑटोमोबाईल विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी ट्रॅक्टर ट्रॉलीवर रिफ्लेक्टर वापरण्याचे महत्त्व आणि रस्ते सुरक्षेबाबत माहिती दिली. मेकॅनिकल विभागाने सौर पंप आणि रूफटॉप सोलर योजनांची माहिती दिली, तर सिव्हिल विभागाने शेतातील पाणी साचण्याच्या समस्येवर खंदक आणि रिचार्ज पिट यांसारख्या उपाययोजना समजावून सांगितल्या.

इलेक्ट्रॉनिक्स आणि टेलिकम्युनिकेशन विभागाने घरगुती तसेच कृषी वीज सुरक्षिततेबाबत आणि आरसीसीबी/ईएलसीबी उपकरणांच्या वापराबाबत मार्गदर्शन केले. कॉम्प्युटर विभागाने सायबर गुन्हे प्रतिबंध आणि सायबर तक्रार नोंदणीसाठी १९३० हेल्पलाईनचा वापर कसा करावा याबाबत माहिती दिली.

माहिती तंत्रज्ञान विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी डिजिटल आरोग्य सेवा, एबीएचए आयडी, ई-संजीवनी टेलिमेडिसिन याबाबत जनजागृती केली. तसेच महाराष्ट्र शासनाने सुरू केलेल्या एचपीव्ही लसीकरण मोहिमेबाबत माहिती देत मुलींमध्ये होणाऱ्या गर्भाशयाच्या मुखाच्या कर्करोगापासून संरक्षणासाठी या लसीकरणाचे महत्त्व पटवून दिले.

या उपक्रमाचे संस्थात्मक समन्वयक रवींद्र गिर्गे होते. विभागीय समन्वयक म्हणून प्रा. अविनाश लोमटे, प्रा. प्रदीप गावडे, प्रा. प्रियांका घोडे आणि प्रा. अजिता पाटील यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमासाठी अवसरी खुर्द ग्रामपंचायत आणि सरपंच प्रसाद कराळे यांचे सहकार्य लाभले. ग्रामपंचायतीच्या मदतीने विद्यार्थ्यांनी गावात सर्वेक्षण आणि जनजागृती कार्यक्रम यशस्वीपणे पार पाडला. या उपक्रमासाठी संस्थेचे प्राचार्य विठ्ठल बांदल यांचे मार्गदर्शन आणि प्रोत्साहन मिळाले.

पेट्रोल दरवाढीचा काही प्रमाणात परिणाम कमी करण्यासाठी

इथेनॉल कोटा वाढविण्याची हर्षवर्धन पाटील यांची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

इंदापूर : आखाती देशांमध्ये सुरू असलेल्या युद्धामुळे क्रूड ऑइलच्या दरात सातत्याने वाढ होत आहे. या पार्श्वभूमीवर केंद्र सरकारने साखर कारखान्यांसाठी इथेनॉलचा कोटा तातडीने वाढवावा, अशी मागणी राष्ट्रीय सहकारी साखर कारखाना महासंघाचे अध्यक्ष हर्षवर्धन पाटील यांनी केली. पेट्रोलमध्ये २० टक्के इथेनॉल मिश्रण करण्याच्या केंद्र सरकारच्या नव्या धोरणाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी ही गरज असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले.

पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायू मंत्रालयाने १ एप्रिलपासून पेट्रोलमध्ये २० टक्के इथेनॉल मिश्रण करण्याचे धोरण जाहीर केले आहे. या पार्श्वभूमीवर साखर कारखान्यांना इथेनॉलचा कोटा वाढवून दिल्यास पेट्रोलमध्ये इथेनॉलचे प्रमाण वाढेल आणि पेट्रोल दरवाढीचा काही प्रमाणात परिणाम कमी करता येईल, असे पाटील यांनी सांगितले.

ते म्हणाले की, आखाती भागातील युद्धाला आता सुमारे १३ दिवस झाले असून त्याचा परिणाम क्रूड ऑइल आणि गॅसच्या पुरवठ्यावर होत आहे. क्रूड ऑइलचे दर सातत्याने वाढत असून इथेनॉलचे दर सुमारे ६० ते ६५ रुपये प्रति लिटर आहेत. त्यामुळे पेट्रोलमध्ये २० टक्के इथेनॉल मिश्रण केल्यास इंधन दरवाढीचा परिणाम काही प्रमाणात नियंत्रित ठेवता येईल, असा विश्वास त्यांनी व्यक्त केला. देशात सध्या सुमारे २००० कोटी लिटर इथेनॉल निर्मितीची क्षमता उपलब्ध आहे. केंद्र सरकारने तातडीने १५० कोटी लिटर इथेनॉलचे टेंडर काढल्यास राज्यातील साखर कारखाने सिरपपासून इथेनॉल तयार करू शकतील. नुकतेच गाळप बंद झालेल्या कारखान्यांकडे बी-हेवी मोलॅसिसचा साठा असून त्यापासूनही इथेनॉल निर्मिती करता येऊ शकते. तसेच मका, तांदूळ, ज्वारी आणि गहू यांसारख्या धान्यांपासूनही इथेनॉल तयार करणे शक्य असल्याचे त्यांनी सांगितले.

सरकारने १५ लाख मेट्रिक टन साखर निर्यातीस परवानगी दिली असून त्यापैकी सुमारे ७.५ लाख मेट्रिक टन साखरेचे करार झाले आहेत. त्यातील २.५ लाख मेट्रिक टन साखर परदेशात पोहोचली आहे. मात्र सुमारे २.५ लाख मेट्रिक टन साखर युद्धामुळे समुद्रमार्गात अडकली आहे, तर दोन लाख मेट्रिक टन साखर बंदरांवर साठवून ठेवावी लागली आहे. त्यामुळे साखर निर्यातीसाठी केंद्र सरकारने विशेष धोरण आखण्याची गरज असल्याचे पाटील यांनी नमूद केले. तसेच साखरेचा किमान आधारभूत दर प्रति किलो ४१ रुपये करण्याचा निर्णयही तातडीने घ्यावा, अशी मागणी त्यांनी केली. साखर उद्योग हा ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा कणा असल्याने सध्या अडचणीत असलेल्या साखर उद्योगाला केंद्र आणि राज्य सरकारकडून मदतीची गरज असल्याचे पाटील यांनी सांगितले. शेतकऱ्यांना एफआरपीची रक्कम देण्यासाठी पंजाबसह इतर राज्यांप्रमाणे महाराष्ट्र सरकारने प्रति टन ५०० रुपये अनुदान द्यावे, तसेच कारखान्यांचे कर्ज १० वर्षांसाठी पुनर्गठित करावे, अशी मागणीही त्यांनी केली. यासंदर्भातील मागण्या सहकार मंत्री बाबासाहेब पाटील यांच्यासोबत मुंबईत झालेल्या बैठकीत मांडण्यात आल्या असल्याचे त्यांनी सांगितले.

स्मशानभूमीत ध्वनीप्रक्षेपक बसविण्याची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पारगाव : आंबेगाव तालुक्यातील ग्रामपंचायतींच्या स्मशानभूमींमध्ये ध्वनीप्रक्षेपक व्यवस्था (साऊंड सिस्टिम) बसविण्याची मागणी पारगाव येथील माजी उपसरपंच विठ्ठल ढोबळे यांनी केली आहे. याबाबत त्यांनी घोडेगाव येथील आंबेगाव पंचायत समितीचे विस्तार अधिकारी आर. सी. हुजरे यांना निवेदन दिले आहे.

ढोबळे यांनी नमूद केले आहे की, शासनामार्फत आंबेगाव तालुक्यासह राज्यभरात विविध सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत. स्मशानभूमींचे सुशोभीकरण करण्यासाठीही विविध योजना राबविण्यात येत आहेत. गावातील कोणत्याही व्यक्तीचे निधन झाल्यास अंत्यविधीच्या वेळी उपस्थित नागरिक संत ज्ञानेश्वर महाराजांचे पसायदान म्हणत मृत व्यक्तीस श्रद्धांजली अर्पण करतात. सध्या सोशल मीडियाच्या माध्यमातून निधन वार्ता देखील मोठ्या प्रमाणात कळविण्यात येत असतात. ध्वनीप्रक्षेपक व्यवस्था उपलब्ध असल्यास पसायदान, श्रद्धांजलीपर संदेश तसेच इतर धार्मिक विधी सर्वांना स्पष्टपणे ऐकू येतील आणि मृत व्यक्तीस शेवटची मानवंदना देण्याची प्रक्रिया सुसंगतपणे पार पडेल, असे त्यांनी म्हटले आहे. तसेच नाविन्यपूर्ण उपक्रम म्हणून तालुक्यातील सर्व स्मशानभूमींमध्ये ध्वनीप्रक्षेपक बसविण्याची व्यवस्था करण्यात यावी, अशी मागणी माजी उपसरपंच विठ्ठल ढोबळे यांनी निवेदनाद्वारे केली आहे.

सारांश वृत्त

२ कोटींचा गांजा जप्त, दोघांना अटक

लोहारडागा: झारखंडच्या लोहारडागा जिल्ह्यात २.१६ कोटी रुपयांपेक्षा जास्त किमतीच्या ४३३ किलो गांजासह दोन ड्रग्ज तस्करांना अटक करण्यात आली, असे पोलिसांनी सांगितले. गुप्त माहितीच्या आधारे वाहन तपासणी मोहिमेदरम्यान कचेरी मोर रेल्वे ओव्हरब्रिजजवळ एका ट्रकमधून हा माल जप्त करण्यात आला. हा गांजा उत्तर प्रदेशला जाणाऱ्या ट्रकमधील बॉक्समध्ये साठवून ठेवण्यात आला होता.

दार्जिलिंग चहाचे उत्पादन घटणार?

कोलकाता : औद्योगिक एलपीजीची उपलब्धता नसल्याने दार्जिलिंग चहाचे उत्पादन आणखी घटू शकते, असा इशारा एका चहा संघटनेने दिला आहे, ज्यामुळे पश्चिम बंगाल जिल्ह्यातील कारखान्यांना पुरवठा खंडित होण्याचा धोका निर्माण झाला आहे. कोलकाता येथील चहा मंडळाच्या उपाध्यक्षांना अलिकडेच लिहिलेल्या पत्रात, दार्जिलिंग टी असोसिएशनने पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायू मंत्रालयाच्या एका पत्राचा हवाला दिला आहे, ज्यामध्ये सर्व सार्वजनिक क्षेत्रातील तेल विपणन कंपन्यांना त्यांच्याकडून खरेदी केलेला एलपीजी केवळ घरांना पुरवला जातो आणि त्याची विक्री केली जाते याची खात्री करण्यास सांगितले आहे.

१२ घुसखोरांना परत पाठवले

गुवाहाटी : शेजारच्या बांगलादेशातून आलेल्या बारा बेकायदेशीर स्थलांतरितांना "परत ढकलण्यात आले", असे आसामचे मुख्यमंत्री हिमंता बिस्वा शर्मा यांनी सांगितले. तथापि, सरमा यांनी त्यांना कोणत्या जिल्ह्यात अटक करण्यात आली किंवा सीमेवरील कोणत्या भागातून त्यांना "मागे ढकलण्यात आले" हे स्पष्ट केले नाही. "मिशन क्लीन अप सुरूच आहे. पहाटे १२ बेकायदेशीर स्थलांतरितांची ओळख पटवून त्यांना त्यांच्या मूळ जागेवर परत ढकलण्यात आले," असे सरमा यांनी गुरुवारी रात्री एका सोशल मीडिया पोस्टमध्ये म्हटले आहे. आसाममध्ये घुसखोरांविरोधात मोठी मोहीम हाती घेण्यात आली आहे.

खामेनी यांच्या हत्येप्रकरणी मौन बाळगल्याचा आरोप

मोदी सरकारवर काँग्रेसचा हल्लाबोल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : इराणचे सर्वोच्च नेते अयातुल्ला अली खामेनी यांच्या हत्येप्रकरणी मोदी सरकारने मौन बाळगल्याचा आरोप करत काँग्रेसने शुक्रवारी केंद्र सरकारवर जोरदार टीका केली. काँग्रेसचे संप्रेषण प्रभारी सरचिटणीस जयराम रमेश यांनी, "तडजोड करणारा पंतप्रधान आपल्या अमेरिकन आणि इस्रायली मित्रांना नाराज होऊ नये म्हणून बोलण्याचे टाळत आहेत," असा आरोप केला.

रमेश म्हणाले की, भारताने आखाती देशांवरील इराणच्या हल्ल्यांचा योग्य निषेध केला आहे; मात्र अमेरिका आणि इस्रायलने इराणवर केलेल्या हल्ल्याबाबत सरकार सुरुवातीपासूनच शांत आहे.

"इराणचे संवैधानिक राष्ट्रप्रमुख अयातुल्ला अली खामेनी यांची २८ फेब्रुवारी २०२६ रोजी अमेरिका आणि इस्रायलने हत्या केली. पंतप्रधान गप्प आहेत, परराष्ट्रमंत्री गप्प आहेत आणि संसदेत अद्याप शोकप्रस्तावही मांडलेला नाही," असे रमेश यांनी म्हटले. ते म्हणाले की, इराण हा ब्रिक्स+ मंचाचा सदस्य असून यंदा या मंचाचे अध्यक्षपद भारताकडे आहे. त्यामुळे या घटनेबाबत भारताची भूमिका स्पष्ट होणे अपेक्षित आहे.

रमेश यांनी मे २०२४ मधील घटनेचीही आठवण करून दिली. त्या वेळी इराणचे राष्ट्राध्यक्ष इब्राहिम रायसी यांचा हेलिकॉप्टर अपघातात मृत्यू झाला होता. त्या वेळी मोदी सरकारने २१ मे २०२४ रोजी एक दिवसाचा राष्ट्रीय शोक जाहीर केला होता आणि १ जुलै २०२४ रोजी संसदेच्या अधिवेशनात त्यांना श्रद्धांजली वाहण्यात आली होती.

"आता हा संकोच का? पंतप्रधान आपल्या अमेरिकन आणि इस्रायली 'मित्रांना' विरोध करणे टाळू इच्छित आहेत," असे रमेश यांनी अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प आणि इस्रायलचे पंतप्रधान बेंजामिन नेतान्याहू यांच्याकडे अप्रत्यक्षपणे निर्देश करत म्हटले.

दरम्यान, पश्चिम आशियातील परिस्थिती आणि त्याचे भारतावर होणारे परिणाम यावर संसदेत चर्चा व्हावी, अशी मागणी विरोधकांनी केली आहे. मात्र मोदी सरकार भीतीपोटी अशा चर्चेला परवानगी देण्यास नकार देत असल्याचा आरोप काँग्रेसने केला आहे. सोमवारी संसदेच्या दोन्ही सभागृहात परराष्ट्रमंत्री एस. जयशंकर यांच्या निवेदनावर असमाधानी राहिल्यामुळे काँग्रेसने राज्यसभेत सभात्याग केला, तर लोकसभेत निषेध नोंदवला. विरोधी पक्षाने जयशंकर यांचे विधान निरर्थक असल्याची टीका केली होती.

जयशंकर यांनी संसदेत दिलेल्या निवेदनात भारत पश्चिम आशियातील सर्व देशांचे सार्वभौमत्व आणि प्रादेशिक अखंडता राखण्याच्या भूमिकेला पाठिंबा देत असल्याचे सांगितले. तसेच मानवतावादी कारणांमुळे एका इराणी जहाजाला भारतीय बंदरात उतरू देण्याचा निर्णय घेतल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले.

सरकार या प्रदेशातील घडामोडींवर सतत लक्ष ठेवून असून संघर्षग्रस्त भागातून आतापर्यंत सुमारे ६७ हजार भारतीयांना सुरक्षितपणे परत आणण्यात आले आहे, अशी माहितीही त्यांनी दिली. भारतीय नागरिकांची सुरक्षा तसेच ऊर्जा आणि व्यापाराशी संबंधित राष्ट्रीय हितसंबंध हे सरकारसाठी सर्वोच्च प्राधान्य असल्याचेही त्यांनी नमूद केले.

मुख्य निवडणूक आयुक्तांच्या हकालपट्टीसाठी तयारी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : मुख्य निवडणूक आयुक्त ज्ञानेश कुमार यांच्या हकालपट्टीसाठी विरोधी पक्षांच्या खासदारांनी संसदेच्या दोन्ही सभागृहांत प्रस्ताव मागणाऱ्या सूचना सादर केल्या आहेत.

लोकसभेतील १३० आणि राज्यसभेतील ६३ खासदारांनी या सूचनेवर स्वाक्षऱ्या केल्या आहेत. या उपक्रमाला इंडिया आघाडीतील सर्व पक्षांच्या खासदारांचा पाठिंबा आहे. काही अपक्ष खासदारांनीही या सूचनेवर स्वाक्षरी केली असून आणखी काही खासदारांनी यामध्ये सहभागी होण्याची इच्छा व्यक्त केल्याचे सूत्रांनी सांगितले. मुख्य निवडणूक आयुक्तांना पदावरून हटवण्याची मागणी करणारी ही पहिलीच सूचना ठरणार आहे. ज्ञानेश कुमार यांच्याविरुद्ध सात आरोप नमूद करण्यात आले आहेत. त्यामध्ये पदावर असताना पक्षपाती आणि भेदभावपूर्ण वर्तन केल्याचा आरोप, निवडणूक घोटाळ्याच्या चौकशीत जाणूनबुजून अडथळा आणल्याचा आरोप तसेच मतदारांना मतदानापासून वंचित ठेवल्याचा आरोप यांचा समावेश आहे.

दरम्यान, विरोधी पक्षांनी अनेक वेळा मुख्य निवडणूक आयुक्तांवर सत्ताधारी भाजपला अनुकूलता दाखवल्याचा आरोप केला आहे. विशेषतः मतदार यादीच्या सध्या सुरू असलेल्या विशेष सघन सुधारणा प्रक्रियेबाबत विरोधकांनी आक्षेप घेतला असून या प्रक्रियेचा फायदा सत्ताधारी पक्षाला होईल, असा दावा त्यांनी केला आहे.

महुआ मोईत्रा प्रकरणी 'सर्वोच्च' दखल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : कथित कॅश-फॉर-क्वेरी प्रकरणात तृणमूल काँग्रेसच्या खासदार महुआ मोईत्रा यांच्याविरोधात आरोपपत्र दाखल करण्यासाठी सीबीआयला परवानगी देण्यासंदर्भातील दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या आदेशातील एका भागाला सर्वोच्च न्यायालयाने शुक्रवारी स्थगिती दिली.

डिसेंबर २०२५ मध्ये दिलेल्या उच्च न्यायालयाच्या आदेशाविरोधात लोकपालने दाखल केलेल्या याचिकेवर सुनावणी करताना भारताचे सरन्यायाधीश सूर्यकांत आणि न्यायमूर्ती जयमाल्या बागची यांच्या खंडपीठाने मोईत्रा, केंद्रीय अन्वेषण ब्युरो (सीबीआय) तसेच भाजपचे खासदार आणि तक्रारदार निशिकांत दुबे यांना नोटीस बजावली.

१९ डिसेंबर २०२५ रोजी दिल्ली उच्च न्यायालयाने कथित कॅश-फॉर-क्वेरी प्रकरणात महुआ मोईत्रा यांच्याविरुद्ध आरोपपत्र दाखल करण्यास सीबीआयला परवानगी देणारा लोकपालचा आदेश रद्द केला होता. तसेच लोकपाल कायद्याच्या कलम २० अंतर्गत मंजुरीबाबत पुन्हा विचार करण्याचे निर्देशही दिले होते. सर्वोच्च न्यायालयाने या आदेशातील परिच्छेद ८९ ला स्थगिती देत संबंधित पक्षांना नोटीस जारी केली आहे.

या परिच्छेदात लोकपालांनी कलम २० अंतर्गत मंजुरीबाबत एक महिन्याच्या आत निर्णय घ्यावा, असे उच्च न्यायालयाने नमूद केले होते. कॅश-फॉर-क्वेरी प्रकरणात महुआ मोईत्रा यांनी एका व्यावसायिकाकडून रोख रक्कम आणि भेटवस्तूंच्या बदल्यात लोकसभेत प्रश्न विचारल्याचा आरोप आहे.

१२ नोव्हेंबर २०२५ रोजी लोकपालांनी या प्रकरणात सीबीआयला मोईत्रा यांच्याविरुद्ध आरोपपत्र दाखल करण्यास परवानगी दिली होती. त्या आदेशाला आव्हान देत मोईत्रा यांनी दिल्ली उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली होती. उच्च न्यायालयाने लोकपालचा आदेश रद्द केल्यानंतर लोकपालने सर्वोच्च न्यायालयात धाव घेतली.

बेंगळुरूत एलपीजी टंचाई; अनेक हॉटेल्स बंद

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बेंगळुरू : व्यावसायिक एलपीजी सिलिंडरच्या तीव्र टंचाईमुळे बेंगळुरूमधील अनेक हॉटेल्स आणि खानावळींना तात्पुरते शटर खाली करावे लागले असून शहरातील ऑनलाइन फूड डिलिव्हरी सेवांवरही मोठा परिणाम होण्याची शक्यता आहे.

हॉटेल संघटनांच्या माहितीनुसार, शहरातील शेकडो हॉटेल्सकडे स्वयंपाकासाठी लागणारा गॅस संपत आल्याने अनेकांनी सेवा बंद करण्याचा निर्णय घेतला आहे. काही ठिकाणी उपलब्ध गॅस संपेपर्यंतच स्वयंपाक सुरू ठेवण्याची भूमिका हॉटेल मालकांनी घेतली आहे. व्यावसायिक एलपीजी सिलिंडरचा पुरवठा अचानक थांबल्यामुळे ही परिस्थिती निर्माण झाली आहे. तेल कंपन्यांनी पूर्वी सुमारे ७० दिवस पुरवठा सुरळीत राहील, असे आश्वासन दिले होते; मात्र प्रत्यक्षात पुरवठा खंडित झाल्याने हॉटेल उद्योगाला मोठा फटका बसल्याचे संघटनांनी सांगितले. हॉटेल उद्योग पूर्णपणे एलपीजीवर अवलंबून असल्याने गॅस उपलब्ध नसल्यास स्वयंपाक करणे अशक्य होते. त्यामुळे हॉटेल्स बंद झाल्यास विद्यार्थी, कामगार, प्रवासी तसेच पेइंग गेस्टमध्ये राहणारे लोक यांना जेवणासाठी अडचणी निर्माण होण्याची भीती व्यक्त करण्यात येत आहे.

दरम्यान, पश्चिम आशियातील तणाव आणि जागतिक ऊर्जा पुरवठ्यातील अडथळ्यांमुळे एलपीजी पुरवठ्यावर परिणाम झाल्याचे सांगितले जात आहे. या संकटाचा परिणाम केवळ बेंगळुरूपुरता मर्यादित नसून देशातील इतर शहरांतील हॉटेल उद्योगावरही होण्याची शक्यता व्यक्त करण्यात येत आहे. सरकारकडून परिस्थिती स्थिर करण्यासाठी उपाययोजना सुरू असल्याचे सांगितले जात असून व्यावसायिक एलपीजीचा पुरवठा काही दिवसांत सुरळीत होण्याची शक्यता व्यक्त करण्यात येत आहे.

बेपत्ता व्यक्तींच्या वाढत्या घटनांची गंभीर दखल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : देशातील विविध राज्यांमध्ये बेपत्ता व्यक्तींच्या वाढत्या घटनांबाबत आणि त्यांचा शोध लागण्याचे प्रमाण कमी असल्याच्या वृत्तांची राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाने (एनएचआरसी) स्वतःहून दखल घेतली आहे.

या पार्श्वभूमीवर आयोगाने बिहार, ओडिशा, तेलंगणा, महाराष्ट्र आणि राजस्थानच्या मुख्य सचिव तसेच पोलिस महासंचालकांना नोटिसा बजावून दोन आठवड्यांत सविस्तर अहवाल सादर करण्याचे निर्देश दिले आहेत.

माध्यमांतील अहवालांनुसार, बिहारमध्ये २०१३ पासून दरवर्षी सुमारे १२ ते १४ हजार बेपत्ता व्यक्तींच्या तक्रारी नोंदवल्या जात आहेत. यापैकी बहुतेक तक्रारी मुलांशी संबंधित आहेत. मात्र बेपत्ता झालेल्या मुलांपैकी केवळ सुमारे दोन तृतीयांश मुलांचा शोध लागल्याची बाब समोर आली असून उर्वरित मुलांच्या सुरक्षिततेबाबत गंभीर चिंता व्यक्त करण्यात येत आहे.

राष्ट्रीय गुन्हे नोंदणी विभागाच्या (एनसीआरबी) आकडेवारीनुसार, ओडिशा, बिहार, तेलंगणा आणि महाराष्ट्र या राज्यांमध्ये मानवी तस्करीची सर्वाधिक प्रकरणे नोंदवली गेली आहेत. अल्पवयीन मुलांच्या तस्करीच्या प्रकरणांत ओडिशा पहिल्या क्रमांकावर असून त्यानंतर बिहारचा क्रमांक लागतो. तर राजस्थानमध्ये अल्पवयीन मुलींच्या तस्करीची प्रकरणे मोठ्या प्रमाणावर नोंदवली गेल्याचे अहवालात नमूद आहे.

९ मार्च रोजी प्रसिद्ध झालेल्या एका माध्यम अहवालाचा संदर्भ देत आयोगाने चिंता व्यक्त केली आहे की, बेपत्ता झालेल्या अनेक मुलांना भीक मागणे, बालमजुरी, वेश्याव्यवसाय तसेच इतर बेकायदेशीर कामांमध्ये जबरदस्तीने ढकलले जात असल्याचा संशय आहे.

सुनावणीस सर्वोच्च न्यायालयाचा नकार

महिलांना मासिक रजेचे धोरण

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : महिला विद्यार्थी आणि कामगारांना मासिक पाळीच्या काळात रजा देण्याबाबत देशभर एकसमान धोरण तयार करण्याची मागणी करणाऱ्या जनहित याचिकेवर सुनावणी करण्यास सर्वोच्च न्यायालयाने शुक्रवारी नकार दिला. अशा प्रकारची सक्तीची तरतूद केल्यास महिलांना नोकरी देण्याबाबत नियोक्ते टाळाटाळ करू शकतात आणि त्यामुळे लिंगभेदाच्या रूढी अधिक बळकट होण्याची शक्यता असल्याचे न्यायालयाने नमूद केले.

सरन्यायाधीश सूर्यकांत आणि न्यायमूर्ती जयमाल्या बागची यांच्या खंडपीठासमोर शैलेंद्र मणी त्रिपाठी यांनी दाखल केलेल्या याचिकेवर सुनावणी झाली. सुनावणीदरम्यान खंडपीठाने मासिक पाळीच्या रजेबाबत कायद्याद्वारे सक्ती करण्याचे सामाजिक परिणाम विचारात घेण्याची गरज असल्याचे सांगितले.

खंडपीठाने निरीक्षण नोंदवले की, अशा याचिका अनावधानाने महिलांबाबत नकारात्मक समज वाढवू शकतात. मासिक पाळी ही महिलांसाठी अडथळा किंवा अपवादात्मक बाब असल्याचा समज निर्माण होऊ शकतो, असेही न्यायालयाने म्हटले. तथापि, सर्वोच्च न्यायालयाने या विषयावर सक्षम अधिकाऱ्यांनी सर्व संबंधित घटकांशी चर्चा करून धोरण तयार करण्याची शक्यता तपासू शकते, असे स्पष्ट केले. त्यानुसार ही जनहित याचिका निकाली काढत संबंधित अधिकाऱ्यांना याचिकाकर्त्याच्या निवेदनावर योग्य निर्णय घेण्याचे निर्देश देण्यात आले.

सुनावणीदरम्यान याचिकाकर्त्यांतर्फे उपस्थित असलेले वरिष्ठ वकील एम. आर. शमशाद यांनी काही राज्ये आणि संस्थांनी मासिक पाळीच्या रजेबाबत आधीच पावले उचलल्याचे न्यायालयाच्या निदर्शनास आणून दिले. केरळमध्ये शाळांमध्ये काही सवलती देण्यात आल्या असून काही खाजगी कंपन्यांनीही कर्मचाऱ्यांना स्वेच्छेने अशी रजा देण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिल्याचे त्यांनी सांगितले.

यावर उत्तर देताना मुख्य न्यायाधीशांनी स्वेच्छेने दिल्या जाणाऱ्या सवलतींचे स्वागत केले; मात्र कायद्याद्वारे सक्ती केल्यास त्याचे उलट परिणाम होऊ शकतात, असा इशारा दिला. अशा तरतुदींमुळे नियोक्ते महिलांना नोकरी देताना कचरण्याची शक्यता असून त्याचा त्यांच्या करिअरवर परिणाम होऊ शकतो, असेही न्यायालयाने नमूद केले. खंडपीठाने असेही स्पष्ट केले की, याचिकाकर्त्याने संबंधित अधिकाऱ्यांकडे आधीच निवेदन दिले आहे. त्यामुळे वारंवार न्यायालयाकडे निर्देश मागण्याची आवश्यकता नसल्याचे सांगत न्यायालयाने याचिका निकाली काढली.

अमेरिकेचे केसी-१३५ टँकर विमान कोसळले

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

सोल : इराणविरुद्धच्या लष्करी कारवाईदरम्यान अमेरिकन हवाई दलाचे केसी-१३५ इंधन भरणारे टँकर विमान पश्चिम इराकमध्ये कोसळल्याची घटना घडली आहे. या अपघातानंतर बचावकार्य सुरू असल्याची माहिती अमेरिकन सैन्याने दिली आहे.

मध्यपूर्वेतील कारवायांवर लक्ष ठेवणाऱ्या यूएस सेंट्रल कमांडने सांगितले की, "मैत्रीपूर्ण हवाई क्षेत्रात" दोन विमानांचा समावेश असलेल्या एका अनिर्दिष्ट घटनेनंतर हा अपघात झाला. या घटनेत सहभागी असलेले दुसरे विमान सुरक्षितपणे उतरल्याचेही स्पष्ट करण्यात आले आहे.

केसी-१३५ स्ट्रॅटोटँकर हे अमेरिकन हवाई दलाचे महत्त्वाचे टँकर विमान असून हवेतच इतर लढाऊ विमानांना इंधन भरण्यासाठी त्याचा वापर केला जातो. त्यामुळे लढाऊ विमानांना अधिक अंतरापर्यंत उड्डाण करता येते आणि लँडिंग न करता दीर्घकाळ कारवाई सुरू ठेवता येते.

लष्करी तज्ज्ञांच्या मते, वैद्यकीय स्थलांतर किंवा पाळत ठेवण्याच्या मोहिमांसाठीही या विमानाचा वापर केला जातो. बोईंग ७०७ प्रवासी विमानाच्या डिझाइनवर आधारित हे विमान ६० वर्षांहून अधिक काळ सेवेत आहे. अमेरिकन हवाई दल, नौदल आणि मरीन कॉर्प्स तसेच सहयोगी देशांच्या विमानांना हे टँकर समर्थन देतात. पुढील पिढीतील केसी-४६ए पेगासस टँकर सेवेत दाखल होत असल्याने केसी-१३५ विमान टप्प्याटप्प्याने सेवेतून काढले जाणार असल्याचे सांगितले जाते.

या विमानाच्या मूलभूत क्रूमध्ये पायलट, सह-पायलट आणि बूम ऑपरेटर असे तीन सदस्य असतात. एरोमेडिकल मोहिमांमध्ये परिचारिका आणि वैद्यकीय तज्ज्ञही या पथकात असतात. इंधन भरण्याची प्रक्रिया विमानाच्या मागील भागातून केली जाते, जिथून बूम ऑपरेटर लढाऊ विमानांशी इंधन पाइप जोडतो.

दरम्यान, इराकमधील या अपघातात जीवितहानी झाली आहे का, हे अद्याप स्पष्ट झालेले नाही. अमेरिकन अधिकाऱ्यांच्या माहितीनुसार, या विमानात किमान पाच क्रू सदस्य होते. या घटनेत सहभागी असलेले दुसरे विमानही केसी-१३५ असल्याचे सांगण्यात आले आहे.

रुपया विक्रमी नीचांकी पातळीवर

मुंबई : पश्चिम आशियातील संघर्षाच्या पार्श्वभूमीवर कच्च्या तेलाच्या किमती १०१ डॉलर प्रति बॅरल ओलांडल्याने शुक्रवारी रुपया २० पैशांनी घसरून ९२.४५ (तात्पुरत्या) या नवीन विक्रमी नीचांकी पातळीवर बंद झाला. फॉरेक्स व्यापाऱ्यांच्या मते, मजबूत डॉलरबॅक, मोठ्या प्रमाणात परदेशी निधीचा बाहेर पडणे आणि देशांतर्गत शेअर बाजारात सतत विक्री यामुळे रुपयावर आणखी परिणाम झाला. आंतरबँक परकीय चलन बाजारावर, स्थानिक युनिट ९२.३३ वर उघडले होते.

अमेरिकेची रशियन तेल खरेदीवर सूट

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : जागतिक ऊर्जा बाजारातील तणाव कमी करण्यासाठी अमेरिकेने रशियन तेल खरेदीवर काही देशांना तात्पुरती सूट देण्याचा निर्णय घेतला आहे. यापूर्वी भारताला दिलेल्या सवलतीप्रमाणेच आता इतर देशांनाही रशियन तेल खरेदी करण्यासाठी मुभा देण्यात आली आहे.

अमेरिकेच्या ट्रेझरी विभागाने जारी केलेल्या परवान्यानुसार, समुद्रात आधीच पाठवण्यात आलेल्या रशियन तेलाच्या खेपांची खरेदी आणि व्यवहार ३० दिवसांसाठी करण्यास परवानगी देण्यात आली आहे. या निर्णयाचा उद्देश जागतिक बाजारात तेलाचा पुरवठा सुरळीत ठेवणे आणि वाढत्या किमतींवर नियंत्रण ठेवणे हा असल्याचे अमेरिकन अधिकाऱ्यांनी स्पष्ट केले.

पश्चिम आशियातील वाढत्या संघर्षामुळे विशेषतः होर्मूझ सामुद्रधुनीमार्गे होणाऱ्या तेलवाहतुकीवर परिणाम झाला आहे. त्यामुळे जागतिक बाजारात तेलाच्या किमती १०० डॉलर प्रति बॅरलच्या वर गेल्याने पुरवठा साखळी स्थिर ठेवण्यासाठी अमेरिकेने हा तात्पुरता निर्णय घेतल्याचे सांगितले जाते. या सवलतीमुळे समुद्रात अडकलेल्या सुमारे १९ दशलक्ष बॅरल रशियन कच्च्या तेलाला बाजारात येण्याचा मार्ग मोकळा झाला आहे. या तेलवाहतुकीत जवळपास ३० टँकरांचा समावेश असल्याचेही अहवालात नमूद करण्यात आले आहे. याआधी अमेरिकेने भारताला तात्पुरती ३० दिवसांची सूट देत रशियन तेलाची खरेदी करण्यास परवानगी दिली होती.

प्रमुख अर्थव्यवस्थांविरुद्ध व्यापार कायद्याच्या कलम ३०१ अंतर्गत चौकशी

अमेरिकेच्या व्यापार चौकशीवर भारताची सावध भूमिका

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : अमेरिकेच्या ट्रम्प प्रशासनाने भारतासह प्रमुख अर्थव्यवस्थांविरुद्ध व्यापार कायद्याच्या कलम ३०१ अंतर्गत चौकशी सुरू केल्यानंतर भारत सरकारने सध्या 'वेट अँड वॉच' म्हणजेच प्रतीक्षा आणि निरीक्षणाची भूमिका घेतली आहे. अंतिम अहवाल समोर आल्यानंतरच पुढील निर्णय घेतला जाईल, अशी माहिती अधिकृत सूत्रांनी दिली.

अमेरिकेच्या सर्वोच्च न्यायालयाने ट्रम्प यांचे जागतिक शुल्क रद्द केल्यानंतर महसूलातील तोटा भरून काढण्यासाठी अमेरिका कलम ३०१ चा वापर करत असल्याचे मानले जात आहे. या पार्श्वभूमीवर भारतातील स्टील, इलेक्ट्रिकल वस्तू, कापड आदी उत्पादन क्षेत्रातील निर्यातदारांमध्ये अनिश्चिततेचे वातावरण निर्माण झाले आहे.

युनायटेड स्टेट्स ट्रेड रिप्रेझेंटेटिव्ह कार्यालयाने १९७४ च्या ट्रेड ॲक्टच्या कलम ३०१ अंतर्गत भारतासह अनेक देशांतील उत्पादन पद्धतींची चौकशी सुरू केली आहे. या चौकशीमध्ये संरचनात्मक अतिरिक्त उत्पादन क्षमतेबाबत चिंता व्यक्त करण्यात आली असून अशा धोरणांमुळे जागतिक बाजारपेठ विकृत होते का, याचा अभ्यास केला जाणार आहे. अतिउत्पादन, व्यापार अधिशेष आणि कमी वापरात असलेली औद्योगिक क्षमता यामुळे अमेरिकन व्यापारावर मर्यादा येत आहेत का, याचाही तपास केला जाणार आहे. सरकारी अधिकाऱ्यांच्या मते, "यूएसटीआरच्या कलम ३०१ चौकशीवर भारत सध्या प्रतीक्षा आणि निरीक्षणाची भूमिका घेत आहे. अहवाल प्रसिद्ध झाल्यानंतर त्याचे सविस्तर मूल्यांकन करूनच पुढील पावले उचलली जातील."

दरम्यान, या कलमांतर्गत चौकशीमुळे यूएसटीआर कार्यालयाला अन्याय्य, भेदभावपूर्ण किंवा अमेरिकन व्यापारासाठी अडथळा ठरणाऱ्या परदेशी व्यापार पद्धतींची तपासणी करण्याचा आणि आवश्यक असल्यास जास्त आयात शुल्कासारख्या कारवाईचा अधिकार मिळतो.

यूएसटीआरने आपल्या प्राथमिक निरीक्षणात सौर मॉड्यूल क्षेत्रात अतिरिक्त उत्पादन क्षमता असल्याचे नमूद केले आहे. भारतातील सौर मॉड्यूल उत्पादन सध्याच्या देशांतर्गत मागणीच्या जवळपास तिप्पट असल्याचेही त्यांनी म्हटले आहे. तसेच पेट्रोकेमिकल्स, स्टील आणि इतर उद्योगांमध्येही भारताने मोठ्या प्रमाणावर अतिरिक्त उत्पादन क्षमता निर्माण केल्याचा उल्लेख करण्यात आला आहे. या घोषणेमुळे उद्योग क्षेत्रात चिंता वाढली आहे. भारतीय वस्त्रोद्योग उद्योग महासंघाने वस्त्रोद्योग आणि कपडा उद्योगाच्या हिताचे संरक्षण करण्यासाठी सरकारने हस्तक्षेप करावा, अशी मागणी केली आहे. स्टील निर्यातदारांनीही अँटी-डंपिंग शुल्कासह विविध करांचा आधीच सामना करावा लागत असल्याने या क्षेत्रासमोर आणखी आव्हाने उभी राहू शकतात, अशी चिंता व्यक्त केली आहे.